

Makt och minne
 – perspektiv på källor till samisk historia
 Staare/Östersund 8–9 november 2023

Årsredovisning 2023

FÖR RIKSARKIVET

Årsredovisning 2023 för Riksarkivet

Omslagsbilderna är utsnitt från helsidesbilderna som förekommer i årsredovisningen.

Produktion: Riksarkivet

Riksarkivarien har ordet

1766 FICK SVERIGE som första land i världen en grundlag som avskaffade censuren och öppnade upp myndigheternas arkiv för allmänheten – tryckfrihetsförordningen (TF). Tryckfrihetsförordningen tillät inte bara en omfattande tryckfrihet, utan innebar också en i princip fri tillgång till myndigheternas arkiv. Detta var det första steget på vägen till det moderna arkivväsendet. Att kunna ta del av allmän handling, på plats i arkivet eller genom en förfrågan, är grundvalen för offentliga arkivs verksamhet idag. Svenska kommittén för Världsmminnesprogrammet leds av Riksarkivet och 2023 utsågs TF till världsminne av Unesco. Detta världsminne förvaltas tillsammans av Riksarkivet och Kungliga biblioteket (KB).

Det försämrade säkerhetsläget har präglat även 2023 och beredskapsplanering och myndighetens roll inom totalförsvaret har varit högt prioriterat under året. Vi har även i kontakter med andra myndigheter och aktörer inom arkivsektorn märkt en stor efterfrågan på stöd i frågor om beredskap för arkiv och har därför under året genomfört flera aktiviteter inom det området. Utöver detta har Riksarkivet, liksom samhället i övrigt, påverkats av den höga inflationen vilket sätter ytterligare press på myndighetens ekonomi.

I samband med Sveriges EU-ordförandeskap våren 2023 var Riksarkivet värd för ett möte med European Archives Group, EU-kommissionens expertgrupp för arkiv, för diskussioner utifrån lagstiftning och dess påverkan på arkivsektorn. I anslutning till detta träffades också EBNA – European Board of National Archivists.

Foto: Jenny Odell

I statsbudgeten för 2024 beslutades om en anslagshöjning på 20 miljoner kronor årligen under perioden 2024–2026. Detta gör att Riksarkivet kan sätta ett omfattande arbete för att digitalisera efterfrågade fastighetshandlingar och möjliggöra utveckling av e-tjänster för att effektivisera ärendehandläggningen av detta material.

Riksarkivet har en viktig uppgift att säkra arkivinformation på lång sikt, och för detta behöver vi lämpliga lokaler. Vi strävar efter att ha lokaler som är skalbara, tillgängliga och säkra både fysiskt och digitalt. Under 2023 har arbetet fortsatt enligt plan med bygget av nya arkivlokaler i Härnösand och tillträde är planerat till hösten 2025.

Riksarkivets arbete inom artificiell intelligens (AI) har fortsatt under året och flera insatser handlat om maskinell handskriftstolkning, så kallade Handwritten Text Recognition (HTR). Bland annat har en modell för historisk text tränats upp som tolkar handskrivna texter från 1600-, 1700- och 1800-talen med låg felprocent. Detta möjliggör helt nya sätt att tillgängliggöra arkivmaterial för forskare och allmänhet och intresset för vårt arbete på detta område är fortsatt stort.

Behovet av ändamålsenlig och modern lagstiftning inom arkivområdet är fortsatt stort, vilket påtalats av Riksarkivet i den löpande dialogen med Kulturdepartementet. Detta behov har förstärkts av det försämrade säkerhetsläget. Ändamålsenlig lagstiftning skulle ge Riksarkivet nya verktyg att möta en framtid där alltmer av arkivmaterialet är digitalt, men också en förstärkt förmåga för staten som helhet att skydda och tillgängliggöra samhällsviktig information.

Jag intygar att årsredovisningen ger en rättvisande bild av verksamhetens resultat samt av kostnader, intäkter och myndighetens ekonomiska ställning.

Stockholm den 22 februari 2024

KARIN ÅSTRÖM IKO

Innehållsförteckning

Riksarkivet 7

- 07 Uppdrag
- 08 Organisation
- 08 Särskilda förutsättningar
 - 08 Krigsberedskap
 - 09 Informationssäkerhet och cyberhot
 - 10 Internationella kontakter
 - 10 Stöd till Ukraina
 - 12 Världsminne – Tryckfrihetsförordningen 1766
 - 12 Lokalfrågor
 - 13 eSam

Resultatredovisning 15

- 15 Resultatbedömning
 - 16 Mål 1: Långsiktig tillgång till samhällsviktig information är säkrad
 - 21 Mål 2: Hög och jämn tillgänglighet och service
 - 34 Prestationer per verksamhet
 - 36 Intäkter och kostnader per verksamhet
 - 38 Handläggningstid per ärendetyp
- 39 Särskilda uppdrag
 - 39 Vetenskaplig utgivning
 - 39 Heraldisk verksamhet
- 40 Regeringsuppdrag
 - 40 Informationsutbyte
 - 40 Samverkansrådet inom ramen för kultursamverkansmodellen
 - 41 Agenda 2030 – autentisk information för tillit och demokrati
 - 41 Nyanländas praktik och praktik för personer med funktionsnedsättning
 - 42 Minskade utsläpp från tjänsteresor
 - 42 Energiförsörjning
- 42 Forsknings- och utvecklingsinsatser inom kulturområdet
- 44 Verksamhet med full kostnadstäckning

- 45 Övrig avgiftsbelagd verksamhet
- 47 Bidrag till den regionala utvecklingspolitiken och sammanhållna landsbygdspolitiken
 - 47 Territoriella perspektiv
 - 48 Dialog och samverkan med regioner och länsstyrelser
- 48 Statsbidrag till enskilda arkiv och regional kulturverksamhet
- 48 Kompetensförsörjning
- 49 Sjukfrånvaro

Finansiell redovisning 51

- 51 Kommentarer till det ekonomiska utfallet
- 51 Redovisningsprinciper
- 51 Värderingsprinciper
- 52 Övrigt
- 53 Resultaträkning
- 54 Balansräkning
- 55 Anslagsredovisning
- 56 Noter
- 66 Tilläggsupplysningar
- 69 Förteckning över tabeller

Riksarkivet

Uppdrag

RIKSARKIVETS uppdrag är att säkerställa samhällets arkivinformation och göra den tillgänglig över tid. Tillgång till tillförlitlig information är en viktig grundpelare i vår demokrati och är avgörande för forskning, rättssäkerhet och allmänhetens insyn.

Allas rätt att ta del av allmänna handlingar är utgångspunkten för Riksarkivets uppdrag och finns i tryckfrihetsförordningen (1949:105), TF. Myndighetens verksamhet regleras i arkivlagen (1990:782), i arkivförordningen (1991:446) samt i förordningen (2009:1593) med instruktion för Riksarkivet. Grundläggande bestämmelser om statliga myndigheters arkiv och arkivmyndigheternas ansvar finns också i arkivförordningen.

Riksarkivets instruktion anger att Riksarkivet har särskilt ansvar för den statliga arkivverksamheten och för arkivvården i landet, samt att Riksarkivet ska ha nationell överblick över arkivfrågorna. Ansvaret omfattar bland annat reglering och tillsyn, bevarande och tillhandahållande av arkivininformation samt metodutveckling inom dessa områden. Ansvaret berör i olika omfattning både offentlig och privat sektor.

Genom instruktionen har Riksarkivet även ett uppdrag att ta hand om statens heraldiska verksamhet, att ge ut Svenskt Diplomatarium och Svenskt biografiskt lexikon samt att tillhandahålla tjänster för digitalisering av kulturarvsmaterial.

Verksamheten styrs även av det årliga regleringsbrevet. I särskilda förordningar finns bestämmelser om Riksarkivets bidragsgivning till enskilda arkiv och till regionala arkivinstitutioner. Särskilda uppdrag redovisas i avsnittet Regeringsuppdrag.

Organisation

Myndighetens organisation består av avdelningar, enheter och sektioner. Vid myndigheten finns ett insynsråd som utses av regeringen. Rådet utövar insyn i verksamheten och ger myndighetschefen råd.

Riksarkivets organisation ändrades per 1 juni 2023 i syfte att skapa ytterligare kraft i utvecklingsfrågorna och sätta fokus på den digitala verksamhetsutvecklingen samt lyfta forskningsfrågorna.

Särskilda förutsättningar

KRIGSBEREDSKAP

Beredskapsplanering och myndighetens roll inom totalförsvaret har med anledning av säkerhetsläget i omvärlden varit prioriterade. Riksarkivet har i kontakter med myndigheter och andra aktörer inom arkivsektorn märkt en stor efterfrågan på stöd i frågor om beredskap för arkiv och har därför under året genomfört flera aktiviteter inom det området. Riksarkivets årliga konferens om informationshantering hade kris- och krig som tema, med föredrag om utökad bevarande vid kris, beredskapsfrågor för arkiv och läget för arkiven i Ukraina. Föredrag och presenta-

tioner om beredskapsplanering för arkiv har även hållits i andra sammanhang. För att kunna nå ut bredare släppte dessutom Riksarkivets egen podd Arkivpodden en temaserie om Arkiv och beredskap i tre delar.

Undanförelse och beredskapsplanering för kulturarv har dryftats i samverkan med Riksantikvarieämbetet (RAÄ), Kungliga biblioteket (KB) och Myndigheten för samhällsskydd och beredskap (MSB). Inom ramen för denna samverkan har ett webinarium hållits om hur man skapar en krigsorganisation för aktörer inom kulturarvssektorn. På detta informerade MSB och Plikt- och provningsverket om gällande regelverk, medan Riksarkivets presentation var ett exempel på hur man går tillväga för att skapa en krigsorganisation.

För den egna personalen har Riksarkivet under året genomfört ett flertal webinarier och workshopar kring hotbilder, olika scenarier och åtgärder i krissituationer. Ett syfte med arbetet var att ta fram prioriteringar för verksamheten under höjd beredskap och en krigsorganisation med anpassad organisation och ledningsstruktur. Utifrån detta har nyckelpersoner inom verksamheten identifierats, så att dessa kan krigsplaceras. Ett annat syfte med workshoparna var att öva och öka kompetensen bland personalen inför olika krisscenarier, till exempel akut evakuering på någon verksamhetsort. I detta arbete konstaterades att de flyttar av arkivdepåer som Riksarkivet genomfört på senare år gett praktiska erfarenheter av organisering och genomförande av stora omflyttningar av arkivhandlingar, vilket i ett krisläge kommer vara mycket värdefullt. Förmågan att hantera akuta krislägen har också höjts genom utbildning för personalen i att hantera arkivhandlingar som vattenskadats, till exempel till följd av brand.

INFORMATIONSSÄKERHET OCH CYBERHOT

Cyberattacker fortsätter att vara ett mycket allvarligt hot och därför arbetar Riksarkivet aktivt med informations- och it-säkerhet. En ständig beredskap finns inom myndigheten för att snabbt kunna hantera uppkomna hot och hantera incidenter. Ett kontinuerligt förbättringsarbete med it-skyddsåtgärder har pågått, för att säkra att befintligt skydd håller tillräckligt hög nivå.

Dessutom har en krisövning genomförts där scenariot var att Riksarkivet drabbades av en storskalig cyberattack. Fokus för övningen var alternativa arbetssätt för den mest prioriterade verksamheten om alla centrala it-system ligger nere under lång tid.

Inom cybersäkerhetsområdet har deltagande i eSamverkansprogrammet (eSam) underlättat det interna arbetet avsevärt. Genom olika grupper inom eSam har Riksarkivet kunnat samverka i frågor om bland annat aktuella cyberhot, bedömning av säkerhet i it-system och hur man stärker säkerhetskulturen, samt också den större utvecklingen inom AI och molntjänster.

INTERNATIONELLA KONTAKTER

I samband med det svenska ordförandeskapet i EU första halvåret 2023 samlades de europeiska riksarkivarierna till möte i Stockholm 23–24 maj med Riksarkivet som värd. EAG – European Archives Group, det vill säga EU-kommissionens expertgrupp för arkiv samlades den första dagen. Under mötet diskuterades bland annat strategifrågor om lagstiftning och dess påverkan på arkivsektorn, både på EU-nivå och nationella regleringar. Olika projekt blev också presenterade, som det pågående arbetet med en europeisk molntjänst för kulturarv.

Dag två arrangerades möte med EBNA – European Board of National Archivists under temat Democracy and Accessibility. Bland annat presenterades Tryckfrihetsförordningen 1766 som under våren utsetts till världsminne av Unesco och hur TF påverkat det svenska arkivväsendet. Det diskuterades även framtidsspaningar om digitala tjänster samt möjligheterna med AI.

Litauens riksarkiv har fått i uppdrag från det Litauiska kulturdepartementet att modernisera arkivverksamheten i landet genom bland annat utbildningsinsatser under 2024/25. Riksarkivet har erbjudit stöd i detta arbete i form av bland annat praktikplatser. Vid ett inledande möte i december 2023 deltog även representanter från utbildningarna vid Södertörns högskola och Mittuniversitetet.

Samarbetet med de nordiska riksarkiven är viktigt och det pågår arbete i olika expertgrupper. Under hösten träffades de nordiska riksarkivarierna och andra representanter från de olika riksarkiven i Köpenhamn och på agendan fanns bland annat frågor om extern finansiering, läsesalstjänster, gemensamma söktjänster och nordiskt samarbete.

Sverige, Norge och Finland har sedan flera år ett samarbete rörande samiska arkiv (NORDSAM). I november var Riksarkivet medarrangör för konferensen *Makt och Minne* i Östersund. Konferensens tema var ”Det samiska kulturarvet”. Konferensen genomfördes inom ramen för NordSam-arbetet.

STÖD TILL UKRAINA

I samband med EAG samt EBNA-mötet som hölls i Stockholm i maj 2023 bjöds den ukrainska generaldirektören för State Archival Service Anatolii Khromov in. Khromov träffade också journalister samtidigt som det hölls ett rundabordssamtal där han hade möjlighet att beskriva situationen för representanter inom arkivsektorn.

Riksarkivet har fortsatt att publicerat historiska kartor och andra arkivhandlingar om Ukraina på Wikimedia där de nått stor användning. Framför allt exponeringen genom Wikimedia Commons är stor, i juni 2023 exponerades Pylp Orlyks konstitution 300 000 gånger, en historisk karta från Bakhmut 500 000 gånger.

Riksarkivet producerar en utställning i samarbete med Statens Försvarshistoriska museer och National Museum of the Second World War in Ukraine som ska öppna i februari 2024. Syftet är både att uppmärksamma historia som tidigare inte

Den svenska tryckfrihetsförordningen från 1766 utsågs i maj till världsminne av Unesco. Det unika källmaterialet förvaras av Riksarkivet och Kungliga biblioteket (KB) vilket gjorde det lämpligt med ett gemensamt firande på KB den 1 december. Utbildningsministern Mats Persson inledningstalade och Sveriges Unescoambassadör Helena Sångeland delade ut certifikat till riksarkivarien Karin Åström Iko och riksbibliotekarien Karin Grönvall.

Foto: Emre Olgun

varit känd men också att utveckla samarbetsformer mellan myndigheter. Utställningen går under titeln, Korsvägar, Sverige – Ukraina genom 1000 år.

VÄRLDSMINNE – TRYCKFRIHETSFÖRORDNINGEN 1766

1766 fick Sverige som första land i världen en grundlag som avskaffade censuren och öppnade upp myndigheternas arkiv för allmänheten – tryckfrihetsförordningen (TF). 2023 utsågs tryckfrihetsförordningen till världsminne av Unesco. Detta världsminne förvaltas tillsammans av Riksarkivet och Kungliga biblioteket (KB).

Tryckfrihetsförordningen tillät inte bara en omfattande tryckfrihet, utan innebar också en i princip fri tillgång till myndigheternas arkiv. Det kallades i förordningen för skrivfriheten och innebar att vem som helst kunde besöka ett arkiv och skriva av allmänna handlingar, det vill säga handlingar från riksdagen, myndigheter, domstolar och liknande. Det här är det första embryot till det som idag kallas offentlighetsprincipen.

Skrivfriheten var det första steget på vägen till det moderna arkivväsendet. Att kunna ta del av allmän handling, på plats i arkivet, eller genom en förfrågan, är ett fundament för offentliga arkivs verksamhet idag. Tillgång till tillförlitlig information är en viktig grundpelare i vår demokrati och är avgörande för forskning, rätts-säkerhet och allmänhetens insyn. Riksarkivet har med hjälp av AI transkriberat förarbetena till förordningen och gjort dem sökbara på <https://beta.transkribus.eu>.

Under 2023 har Riksarkivet, enskilt och tillsammans med KB, uppmärksammat världsminnet på flera olika sätt. Sedan 2007 förvaltar Riksarkivet också Nobelska arkivet och Alfred Nobels arkiv som världsminne.

LOKALFRÅGOR

Riksarkivets lokaler är en strategisk resurs och en förutsättning för att myndigheten ska kunna genomföra sitt uppdrag. Lokalkostnader utgör en betydande del av myndighetens budget. Ett övergripande mål för Riksarkivets lokaler är att de ska vara ändamålsenliga, säkra, flexibla och skalbara för att förändrade krav ska kunna mötas. Vi ser också med hänsyn till det säkerhetspolitiska läget ett behov av lokaler som inom ramen för totalförsvarsberedskap kan användas för undanförsel av arkiv. Idag finns ett begränsat accessionsutrymme samtidigt som vi ser att det finns ett stort förväntat leveransbehov från statsförvaltningen. Riksarkivet arbetar kontinuerligt med att förbättra sina lokaler, ett arbete som är kostnadsdrivande men nödvändigt.

De senaste åren har flera av de fastigheter som Riksarkivet hyr sålts och fått nya privata ägare och en majoritet av fastigheterna ägs av privata fastighetsägare. Vår erfarenhet är att detta kan vara problematiskt ur säkerhets- och säkerhetsskyddssynpunkt eftersom myndigheten vid ett ägarbyte inte själv kan påverka vem som tar över fastigheten eller hur ägandet är utformat.

Nya lokaler

Riksarkivet driver sedan 2019 ett gemensamt byggprojekt med Skatteverket i Härnösand. Arbetet fortlöper enligt plan och byggarbete pågår och ett tillträde är planerat till hösten 2025. Regeringen har bifallit Riksarkivets hemställan om att få teckna ett långsiktigt hyresavtal med fastighetsägaren Specialfastigheter AB.

Förhandlad hyresvärdsupphandling inleddes under hösten för att hitta ersättningslokaler i Göteborg. Tilldelning är planerad under första delen av 2024. Depån på Polstjärnegatan uppfyller inte kraven som ställs på en arkivlokal och måste därför ersättas.

Lokalanpassningar

Förberedande arbete för eventuella lokalanpassningar pågår i Lund. Fortsatt arbete/förhandlingar pågår rörande Riksarkivets lokaler i Fränsta på grund av eftersatt underhåll samt gällande uppdatering av arbetsmiljö och säkerhet.

Kontraktsförhandlingar pågår i Östersund då fastighetsägaren i augusti 2023 sade upp hyreskontraktet för villkorsändring.

ESAM

eSamverkansprogrammet (eSam) är ett prioriterat samarbete för Riksarkivet. eSam är ett medlemsdrivet program med 38 statliga myndigheter. Medlemmarna i eSam samverkar kring tillgängliga och rättsäkra lösningar.

Riksarkivet deltar i flertalet av eSams fasta grupperingar och i flera arbetsgrupper. Under året har Riksarkivet tagit initiativ till att etablera en arbetsgrupp kring digitalt bevarande som kommer påbörja sitt arbete under 2024.

I maj träffades arkivrepresentanter från hela Europa i Stockholm på van der Nootska palatset. Riksarkivet var värd för sammanträden med såväl European Archives Group (EU-kommissionens expertgrupp för arkiv) som European Board of National Archivists.

Foto: Jenny Odell

Resultatredovisning

Resultatbedömning

Riksarkivet redovisar verksamhetens resultat utifrån fyra kvalitativa aspekter. Dessa ska tjäna som indikatorer på resultatutvecklingen inom olika delar av verksamheten. Aspekterna är av väsentlig betydelse för uppfyllande av arkivlagens krav på att arkiv ska tillgodose rätten att ta del av allmänna handlingar, behovet av information för rättskipningen och förvaltningen samt forskningens behov. De är också tydligt knutna till Riksarkivets uppgifter enligt instruktionen.

De fyra aspekterna är:

- Tillståndet för arkiven hos myndigheterna
- Förvaringsmiljön för Riksarkivets bestånd
- Tillgängligheten till arkiv förvarade hos Riksarkivet
- Riksarkivets service till användare av arkivmaterialet

Bedömningen har gjorts enligt den tregradiga betygsskalan:

- Bra
- Tillfredsställande
- Mindre tillfredsställande alternativt bristfälligt

Resultat redovisas under två långsiktiga mål och verksamheter kopplade till dessa:

- Mål 1: Långsiktig tillgång till samhällsviktig information är säkrad
 - Reglera och vägleda
 - Utöva tillsyn
 - Mottagande av arkiv
 - Bevara mottagna arkiv
- Mål 2: Hög och jämn tillgänglighet och service
 - Digitalt tillgängliggöra arkivinformation
 - Främja kunskap om mottagna arkiv
 - Tillhandahålla i läsesal
 - Besvara förfrågningar

Riksarkivet införde 2022 nya nyckeltal inom vissa områden, vilket innebär att statistik inte redovisas för alla år i berörda tabeller.

MÅL 1:
LÅNGSIKTIG TILLGÅNG TILL SAMHÄLLSVIKTIG INFORMATION
ÄR SÄKRAD

*Bedömning av:
Tillståndet för arkiven hos myndigheterna*

Bedömningen avser i vilken grad Riksarkivets föreskrifter efterföljs av de under året granskade myndigheterna och om de vidtar åtgärder med anledningen av förelägganden som meddelas av Riksarkivet. Bedömningen görs i nivåerna bra, tillfredsställande och bristfälligt.

Fokus för Riksarkivets tillsyn har under 2023 legat på inspektioner av myndigheter under Forsvarsdepartementet och Utbildningsdepartementet. 36 myndigheter har inspekterats. Antal inspektioner och meddelade förelägganden och myndigheternas åtgärder framgår av tabell 1.

De vanligaste bristerna som har noterats under året har gällt brister i myndigheternas arkivredovisning. Arkivredovisningen är väsentlig för att man över tid ska ha kunskap om vilken information arkiven innehåller.

Trots att Riksarkivet noterat enskilda brister i de granskade myndigheternas arkivhantering bedömer Riksarkivet att deras sammantagna arkivhanteringen är tillfredsställande. Riksarkivet konstaterar att myndigheterna i stor utsträckning följer de förelägganden som meddelas vid inspektionerna. Samma bedömning gjordes för verksamhetsåret 2022.

*Bedömning av:
Förvaringsmiljön för Riksarkivets bestånd*

Betygsskalan ”bra – tillfredsställande – mindre tillfredsställande” avser i vilken grad lokalerna uppfyller Riksarkivets egna föreskrifter.

- Betyget bra betyder att ingen av myndighetens arkivlokaler har några allvarliga brister i förhållande till föreskrifterna.
- Betyget tillfredsställande ges om huvuddelen av lokalerna inte har några allvarliga brister. Enstaka lokaler kan dock ha mera omfattande brister.
- Betyget mindre tillfredsställande innebär att flera av lokalerna har allvarliga brister.

Riksarkivet kontrollerar fortlöpande sina egna arkivlokaler. Av årets sammanställda rapportering framgår att flertalet arkivdepåer är av god eller mycket god kvalitet. Depån på Polstjärnegatan i Göteborg är den lokal som

fortfarande inte uppfyller kraven. Fortsatt planering pågår för att hitta ersättningslokaler i Göteborg. Sammantaget bedömer Riksarkivet att beståndens förvaringsmiljö är tillfredsställande. Betyget är detsamma som för 2022.

Reglera och vägleda

Verksamheten omfattar: Att sätta regler och ger vägledning för att säkerställa en effektiv hantering av och en långsiktig tillförlitlig tillgång till information i samhället.

Riksarkivet har genom bemyndiganden i arkivförordningen och andra författningar behörighet att meddela föreskrifter gällande informationshantering. Tyngdpunkten ligger på den statliga informationshanteringen. Riksarkivet meddelar generella föreskrifter, som publiceras i Riksarkivets författningssamling (RA-FS), och myndighetsspecifika föreskrifter om gallring och annan arkivhantering (RA-MS).

Riksarkivet har under året meddelat 48 myndighetsspecifika föreskrifter (RA-MS), flertalet gällande gallring. Riksarkivet har också beslutat om ändring i två generella föreskrifter (RA-FS). För att förenkla tillämpningen av föreskrifterna har Riksarkivet påbörjat ett arbete med att publicera konsoliderade versioner av de generella föreskrifterna, det vill säga en sammanställning av en författning med alla gällande föreskrifter och allmänna råd, från grundförfattning till senaste ändringsförfattning.

Genom vägledningar, rådgivning och samverkan med andra aktörer arbetar Riksarkivet med att stödja andra aktörers arbete med informationshanteringsfrågor och säkerställa en korrekt tillämpning av gällande regelverk. I november arrangerade Riksarkivet en konferens om informationshantering, som samlade 160 deltagare. Riksarkivets har under 2023 gett ut fyra nummer av myndighetens nyhetsbrev om informationshantering, med drygt 1000 prenumeranter.

För att stärka samhällets beredskap vid kris har Riksarkivet under 2023 tagit fram en vägledning om bevarande av information vid kris, som riktar sig till såväl statlig, kommunal och enskild sektor.

För att underlätta överföringar av digital information mellan olika verksamhetssystem, till e-arkiv och till andra organisationer, bedriver Riksarkivet ett långsiktigt arbete med att ta fram gemensamma utbytesformat för digital information, benämnda Förvaltningsgemensamma specifikationer (FGS).

Riksarkivet deltar i standardiseringsarbetet rörande informationsförvaltning. Riksarkivet har inom ramen för detta deltagit i SIS tekniska kommitté 546, informationsförvaltning, som tar fram standarder och andra publikationer inom området informationsförvaltning, och har även deltagit i internationella kommittéer inom ISO. Riksarkivet innehar ordförandeposten i kommittén Requirements for document storage and conditions for preservation (ISO TC46/SC10). Riksarkivet

har även tillsammans med andra nationalarkiv inom EU deltagit i ett projekt som syftar till att informationshanteringsfrågor ska säkerställas redan vid utvecklingen av it-system, arkivering by design.

Utöva tillsyn

Verksamheten omfattar: Att inspektera den offentliga förvaltningens arkivhantering.

Syftet med Riksarkivets tillsyn är att säkerställa att de statliga myndigheternas informationshantering följer gällande regelverk.

Riksarkivet inspekterar planlagt och regelbundet de statliga myndigheternas arkivhantering. Resultatet av inspektionen redovisas i en rapport. Vid brister föreläggs myndigheten att åtgärda dessa. I samband med inspektion lämnar Riksarkivet också råd gällande myndighetens informationshantering. Se även tidigare avsnitt *Bedömning av: Tillståndet för arkiven hos myndigheterna*.

Mottagande av arkiv

Verksamheten omfattar: Mottagande av arkiv från både enskilda och statliga arkivbildare.

Att arkiv överlämnas till Riksarkivet är en förutsättning för att säkerställa ett långsiktigt bevarande och tillgängliggöranden av samhällets information. Det är också viktigt för att säkerställa ett effektivt resursutnyttjande inom staten.

Antal mottagna arkiv framgår av tabell 1. Antalet år 2023 är fler än under 2022.

För att ge bättre planeringsförutsättningar för Riksarkivet och statliga myndigheter och för att effektivisera myndigheternas överlämnande till Riksarkivet har utvecklingsarbetet med långsiktiga överlämnandeplaner fortsatt under året. Två pilotprojekt med Försvarsmakten och Domstolsverket har initierats.

Bevara mottagna arkiv

Verksamheten omfattar: Kontinuerligt förbättra förutsättningarna för långtidsbevarande av information i arkiven, oavsett medium, för att säkerställa samhällets behov av en långsiktig informationsförsörjning. Utveckla metoder för bevarande och konservering samt utföra preventiva och direkta vårdinsatser av analoga och digitala informationsbärare, såsom konvertering av format och migrering. Genomföra bevarandeinsatser för såväl analoga som digitala arkiv.

Grunden för att lyckas med det långsiktiga bevarandet är anpassade arkivlokaler och bra förvaring, där säkerställandet av lämpliga klimatnivåer och produktionen av anpassade, syrafria boxar har en avgörande betydelse.

Under året har ett prioriterat arbete utgjorts av utbildningsinsatser inom områdena katastrofberedskap och restvärdesräddning, samt identifiering och hantering

Under året genomförde kungaparet besök i samtliga län. På Gotland tog sektionschef Jan Östergren emot på Riksarkivet i Visby.

Foto: Clement Morin/Kungliga Hovstaterna

av skadat arkivmaterial av olika slag. Utbildningssatsningarna har genomförts på både ett myndighetsövergripande plan samt i samarbete med avdelningen för arkivverksamhet. Detta arbete kan betraktas som en inledning på en vidare utveckling av praktiska samarbeten mellan bevarandeverksamhet och andra kärnområden inom myndigheten.

Att arbeta systematiskt med förebyggande skadedjurshantering är ett annat fokusområde. Sedan början av 2000-talet har problemen med den långsprötade silverfisken vuxit. Riksarkivet har utvecklat ett system för dokumentation som är visuellt och anpassat för olika typer av arkivlokaler.

Praktiskt konserveringsarbete utgör en betydelsefull del i att säkra såväl ett långsiktigt bevarande som tillgängliggörande av både analoga arkivhandlingar och digitala återgivningar. Under året har bland annat fokus riktats mot att säkerställa goda bevarandeförutsättningar för bestånd som kan anses ha högt symboliskt värde för nationens historia och styrande, såsom exempelvis Konungahusens urkunder och Ständernas beslut och försäkringar.

Riksarkivet fortsätter att delta i det forskningsrelaterade nätverket ”Heritage Science Sweden” (HSS). HSS bevakar etableringen av en permanent forskningsinfrastruktur på europeisk nivå, ERIHS. Under 2023 har Riksarkivet deltagit i ett forskningsprojekt gällande materialanalys av medeltida handskriftsfragment, i samarbete med Riksantikvarieämbetet, Helsingfors universitet, Finlands universitetsbibliotek, Linnéuniversitetet och Stockholms universitet, med stöd av Iperion HS och dess mobila laboratorium MOLAB. Genom icke-invasiv analys, med hjälp av tekniker som exempelvis reflektansspektrosopi och röntgenfluorescens, kan färgämnen, bindemedel och bläck undersökas och bidra med ny information om den nordiska boktillverkningens historia.

Riksarkivet arbetar även proaktivt med det digitala bevarandet. Det digitala kräver andra förutsättningar och resurser än de analoga bestånden och är även något som regleras i våra föreskrifter. För att informationen ska kunna bevaras säkert över tid, krävs särskild kompetens och en god infrastruktur. I takt med att de digitala informationsmängderna ökar, ställs också allt högre krav på IT-säkerhet och informationssäkerhet. Vi arbetar kontinuerligt med omvärldsbevakning och samarbeten med andra länder och institutioner, framförallt de andra nordiska riksarkiven. Det gäller såväl formatfrågor, bevarandestrategier m.m. som frågor som rör behandling av informationsmängder för vidareutnyttjande.

Under de senaste åren har vi varit i utvecklingsfas rörande vårt system för digitalt bevarande. Dels har vi anpassat det för att kunna hantera audiovisuellt material och dels för att kunna hantera migrering av våra informationsresurser till en ny generation av LTO-band. Den digitala kedjan för audiovisuellt material innebär att vi snart kommer att kunna tillgängliggöra arkivinformaton på ljud och video förutsatt att de inte omfattas av några restriktioner.

MÅL 2:
HÖG OCH JÄMN TILLGÄNGLIGHET OCH SERVICE

*Bedömning av:
Tillgängligheten till arkiv förvarade hos Riksarkivet*

Betygen bra, tillfredsställande och mindre tillfredsställande speglar förteckningsläget och nivån på sökbarhet.

- Betyget bra betyder att nästan alla arkiv är förtecknade och sökbara ner på volymnivå samt att de digitala bilder som finns av arkivhandlingarna är enkelt sökbara.
- Betyget tillfredsställande innebär att huvuddelen av arkiven är förtecknade så att sökbarheten är god, att huvuddelen av arkiven är sökbara i Arkis och Nationell arkivdatabas (NAD) samt att digitala bilder av arkivhandlingar är sökbara.
- Betyget mindre tillfredsställande ges om en stor del av arkiven inte är förtecknade och inte sökbara i Arkis annat än på övergripande beståndsnivå samt att digitala bilder av arkivhandlingar inte är sökbara.

Förteckningsläge och sökbarhet

Under året har mottagna arkiv fortlöpande registrerats i Riksarkivets interna arkivinformati onssystem (Arkis) och gjorts tillgängliga i NAD. Huvuddelen av Riksarkivets mottagna arkiv är registrerade i Arkis. Kvalitetssäkring av informationen (metadata) om arkivbestånden i Arkis är ett viktigt arbete som fortsatt under året.

Riksarkivet bedömer att förteckningsläget är bra, liksom sökbarheten i Arkis. Det gäller både statliga och enskilda arkiv, även om förteckningsläget är något sämre för de enskilda. Samtliga arkiv är sökbara på övergripande beståndsnivå och 85,4 procent av arkiven är även sökbara ner på volymnivå.

Det är en liten försämring jämfört med 2022 då 85,6 procent var sökbara på volymnivå. Anledningen till försämringen är dels att vi arbetat med registervård under året och förbättrat redovisningen av arkivenheter som fysiskt återfinns i volymer som tillhör andra arkivbildare, dels att vi tagit emot ett antal arkiv från enskilda arkivbildare, som inte var förtecknade vid mottagandet och som inte hunnit förtecknas under året.

Sökbarheten hos de digitala bilderna av arkivhandlingar

Arkis innehåller nästan 229 miljoner digitala bilder av arkivhandlingar. Antalet ökade med 6,4 miljoner under 2023. Det är en större ökning än ökningen 2022. Under året är det framför allt fordonskort och Riksskatteverkets personnummerregister som har digitiserats. Digitiseringen av personnummerregistret är avslutad. Uppgifter ur registret är inte tillgängligt för våra användare utan sekretessprövning, men är viktigt för att underlätta handläggningen av många forskarförfrågningar. Digitiseringen av fordonskort förväntas bli klar i början av 2024. Läs vidare under avsnittet Digitalt tillgängliggöra arkivinformaton.

Samlad bedömning

Den samlade bedömningen av tillgängligheten till arkiven är att den är tillfredsställande med bra analogt och digitalt förteckningsläge. Samma bedömning gjordes för 2022. Även tillgången till våra digitala bilder bedöms vara tillfredsställande. Begränsningarna i sökbarhet beror på omständigheter (lagstiftning) som Riksarkivet inte kan påverka. Bedömningen är densamma som 2022.

Bedömning av:

Riksarkivets service till användare av arkivmaterialet

Betygsskalan avser vilken tid som går åt för att ta fram handlingar till läsesal samt besvara förfrågningar som inkommit till myndigheten.

- Betyget bra betyder att huvuddelen av framtagningen sker inom 30 minuter och att huvuddelen av förfrågningarna besvaras inom fem dagar.
- Betyget tillfredsställande ges om framtagningen sker inom en timme och huvuddelen av förfrågningarna besvaras inom tio dagar.
- Betyget mindre tillfredsställande innebär att en stor del av framtagningen tar mer än en timme och att huvuddelen av förfrågningarna besvaras efter mer än tio dagar.

Framtagning i läsesal

Framtagning av handlingar görs normalt inom 30 minuter och förbeställda handlingar är tillgängliga vid beställarens ankomst till läsesal vilket bedöms

Den 21 november besökte överbefälhavaren Micael Bydén och generaldirektören Mikael Granholm Riksarkivet i Täby. Vid besöket diskuterades bland annat beredskapsfrågor och kartor och även andra dokument ur Krigsarkivets samlingar visades.

Foto: Jenny Odell

som bra. På grund av minskade resurser och minskad efterfrågan har öppettiderna legat kvar på samma nivå som hösten 2022. Det är något lägre än före pandemin. Servicen i läsesal bedöms som helhet vara bra.

Besvarande av förfrågningar

Antalet förfrågningar ökade 2023 jämfört med 2022. Den större del av förfrågningarna som besvaras av Riksarkivet ökade medan den mindre del förfrågningar som enligt avtal handläggs vid Stockholms stadsarkiv, Malmö stadsarkiv och Värmlandsarkiv, Region Värmland minskade marginellt. Av de förfrågningar Riksarkivet handlagt besvarades 51 procent inom fem arbetsdagar och ytterligare 16 procent, totalt 66 procent, hade fått svar inom tio arbetsdagar. Sammantaget blir bedömningen att servicen till användarna i den här delen är bra. Vi ser dock att handläggningstiderna varierar kraftigt mellan olika ärendetyper och att de som inte fått svar inom tio arbetsdagar kan få vänta oacceptabelt länge. Riksarkivet har därför startat upp ett projekt för att utveckla och effektivisera handläggningen.

Samlad bedömning

Årets samlade bedömning är att Riksarkivets service till användarna under året har varit tillfredsställande. Bedömningen är densamma som 2022.

Digitalt tillgängliggöra arkivinformation

Verksamheten omfattar: Redovisa och registrera arkivmaterial oavsett medium. Digitalt tillgängliggöra arkivinformation, även som öppna data, för ökad användning. Utveckla digitala söktjänster och digitala infrastrukturer. Digitisera kulturarvsmaterial.

Arkiv måste vara ordnade och förtecknade för att vara sökbara. I Riksarkivet läggs uppgifter om de arkiv vi förvarar in i vårt arkivinformationssystem Arkis. I Riksarkivets söktjänst ”Sök i arkiven”, som nås via webbplatsen, får medborgare tillgång till olika typer av information i NAD och digitala forskarsalen. NAD är en vägvisare till svenska arkivresurser och innehåller information om arkiv från kommun- och regionarkiv, föreningsarkiv, näringslivsarkiv, Riksarkivet med flera. Digitala forskarsalen innehåller Riksarkivets egna digitiserade arkiv och sökbara databaser, med arkivhandlingar från exempelvis kyrko- och domstolsarkiv, folkräkningar och bouppteckningar. Ju högre förteckningsgrad i Arkis, desto bättre möjligheter att kunna söka bland arkiven. Ett gott förteckningsläge ökar också möjligheterna att digitisera arkiven och göra dem tillgängliga digitalt.

Under året har vidareutvecklingen av Arkis fortsatt med fokus på ökad säkerhet bland annat i flödena i samband med digitisering. Vi har också utvecklat en ny version av vårt digitala system för beställning till läsesal under våren. Arbetet med rättighetsmärkning av våra digitala bilder har fortlöpt och vi har kontinuerligt arbetat med registervård.

Under 2023 har en stor del av det som digitiserats varit fordonsregisterkort. Det främsta syftet är bevarande då dessa handlingar efterfrågas frekvent av besökare och används vid handläggningen av förfrågningar på materialet. Slitaget är därför stort. Digitiseringen är också en förutsättning för att på sikt kunna ta fram en e-tjänst för att effektivisera handläggningen av fordonsförfrågningar.

Forskningen i domstolsmaterial har förenklats genom att vissa viktiga serier med måldiarier och protokoll i Svea hovrätts arkiv har digitiserats under året och nu är tillgängliga i Digitala forskarsalen. Även arkivhandlingar relaterade till historiska svensk-ukrainska politiska relationer och eftermedeltida avskrifter av medeltida brev som efter avskriften gått förlorade har digitiserats och publicerats under året.

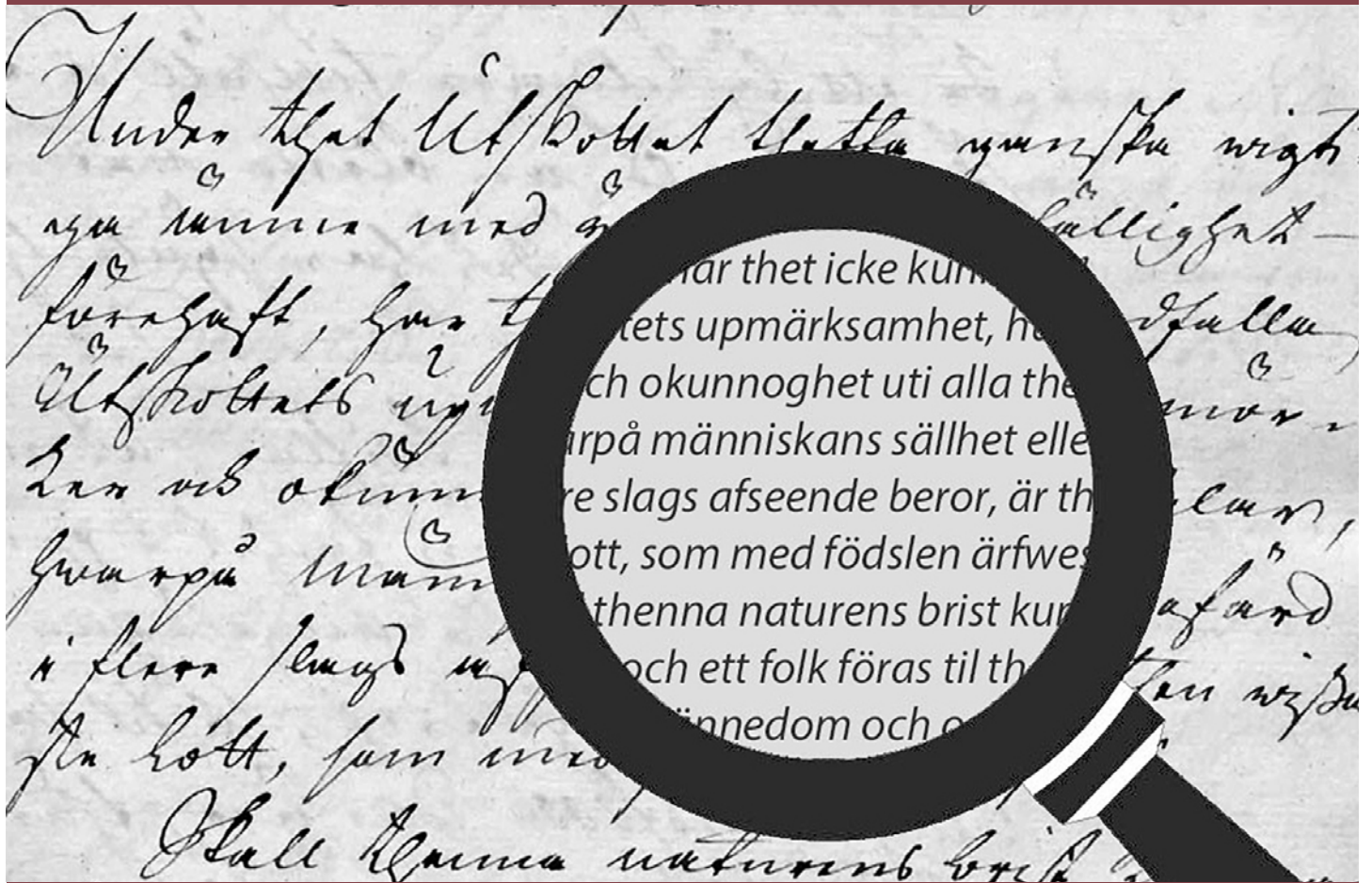
Under året har indexeringen av fastighetsböcker slutförts med AI-stöd. Besparingen i resurser (mantimmar) är 85–90 procent jämfört med om indexeringen skulle ha gjorts helt manuellt. Antalet indexerade poster i den interna söktjänsten, kopplade till bilder, som används i handläggningen är nu 7 700 000.

Utvecklingsarbetet kring att skapa en digital kedja för audiovisuella handlingar är nu i slutfasen och vi planerar driftsättning under 2024. Parallellt har digitisering av audiovisuella handlingar skett i vår studio i Marieberg. Under 2023 har 800 ljudkassetter (1 600 filer, 2 500 GB), 500 ljudrullar (500 filer, 1 500 GB) och 100 videokassetter (100 filer, 6 000 GB) producerats.

Inom ramen för vår medverkan i forskningsinfrastrukturen SwedPop har vår specialdatas för folkräkningar fyllts på med 707 162 poster från den folkräkning som genomfördes 1930. Under året har Södermanlands, Kronobergs och Jämtlands län blivit kompletta i folkräkningsdatabasen. Sedan tidigare är länen Uppsala, Östergötland, Gotland och Västerbotten kompletta och databasen för 1930 års folkräkning omfattar nu totalt 3 100 152 poster.

Antalet filer med digitiserade arkivhandlingar i Arkis har ökat med 6,4 miljoner under 2023 då en betydande andel av handlingarna som digitiserats varit fordonsregisterkort och fastighetsböcker, vilka går relativt fort att skanna. Även Riksskatteverkets personnummerregister som kunnat skannas från mikrofilm har gått snabbare att skanna än äldre, bundna handlingar. Arkis innehöll vid årets utgång nästan 229 miljoner bilder av digitiserade arkivhandlingar. Av det totala antalet bilder är 32 procent eller 72,1 miljoner bilder publikt tillgängliga i Digitala forskarsalen. Det ökade antalet bilder ökar även kostnaderna för det digitala bevarandet.

En stor del av de handlingar som digitiserats omfattas av EU:s dataskyddsdirektiv, GDPR, eftersom de innehåller personuppgifter. Digitala bilder av yngre folkbokföringshandlingar kan också omfattas av sekretess enligt offentlighets- och sekretesslagen (2009:400), OSL. Dessa bilder publiceras inte på internet. Samtliga bil-

der som omfattas av GDPR, men som kan lämnas ut utan sekretessprövning, är digitalt tillgängliga vid besök i Riksarkivets fysiska läsesalar. För närvarande är 52,7 miljoner bilder av arkivhandlingar tillgängliga på detta sätt. De största kategorierna av sådana bilder är moderna bouppteckningar, folkbokförings- och fastighetsinskrivningshandlingar samt fordonsregisterkort. Antalet bilder som publiceras med begränsningar har ökat med drygt fyra miljoner sedan föregående år.

Riksarkivets söktjänst (exklusive Svenskt biografiskt lexikon) hade under 2023 cirka 3,75 miljoner besök att jämföra med fyra miljoner besök under 2022. Anledningen till minskningen är okänd. Besökarna har under 2023 tillsammans bläddrat fram cirka 140 miljoner digitiserade arkivhandlingssidor, att jämföra med cirka 100 miljoner sidor under 2022. Anledningen till ökningen är okänd. Mätningen är ny från 2022 så uppgifter från tidigare år finns inte tillgängliga.

Projektet ”Riksarkivet som dataplattform” syftar till att göra Riksarkivets digitala arkivförteckningar och digitiserade arkivhandlingar tillgängliga för vidareutnyttjande av andra. Forskare, studenter, ideella organisationer, företag och allmänhet ska kunna få åtkomst till rättighetsmärkta arkivdata via tekniska gränssnitt, så kallade API:er. Det gör det möjligt att analysera och bearbeta arkivdata samt återpublicera arkivdata i egna applikationer och webbplatser. Tre företag/organisationer inom släktforskningssektorn använder nu dessa API:er. Projektet har under 2023 också lanserat betatestversioner av två nya API:er. Arbetet med rättighetsmärkning av digitiserade arkivhandlingar har fortsatt under året, med fokus på enskilda arkiv. Nu har 70 procent av de digitiserade arkivhandlingarna rättighetsmärkts, vilket också öppnar upp för att tillgängliggöra dem i API:erna.

Inom projektet har vi också aktivt publicerat digitiserade arkivhandlingar på Wikimedia Commons och Wikipedia. Wikipediaartiklar, i vilka arkivhandlingar från Riksarkivet ingår, har besökts cirka 28 miljoner gånger under 2023. Det är samma siffra som under 2022, men det bör nämnas att visningarna då helt dominerades av arkivhandlingar relaterade till Ukraina och till visningar under första månaden av Rysslands invasion av landet. Under 2023 är visningarna baserade på ett långt mer diversifierat urval handlingar på Wikipedia även om de Ukrainarelaterade arkivhandlingarna fortsatt har höga visningssiffror.

Vi har under året publicerat nio nya öppna datamängder, att jämföra med tre under 2022, och uppdaterat ett redan publicerat. De öppna datamängderna är helt fria för vidareutnyttjande. För att visa på bredden av innehåll i de nya dataseten kan nämnas att ett är ett register över samtliga kända medeltida brev, ett annat en samling av flera dataset över fiskefångster under sent 1900-tal.

När det gäller externa digitiseringsuppdrag har vi genomfört ett trettiotal och bland dem kan nämnas:

- Det fyraåriga samarbetsprojektet *Digitization of all Swedish historical newspapers out of copyright* med Kungliga Biblioteket som finansierades i huvudsak av Arcadia Fund har slutförts under året. Totalt blev 1 443 titlar bestående av

4 563 698 sidor digitiserade under de fyra år som projektet pågått. Därmed är samtliga dagstidningar i Kungliga bibliotekets samling med utgivningsår till och med 1907 digitiserade och tillgängliga på <https://tidningar.kb.se/>.

- Protokollen från Svenska Akademiens sammankomster från 1786 och framåt har digitiserats.
- Uppdraget från Trafikverket att digitisera *Plan- och profilritningar över vägprojekt från hela landet under åren 1944–1991* har fortgått under året. 250 000 ritningar har levererats.

Främja kunskapen om mottagna arkiv

Verksamheten omfattar: Utveckla enhetliga metoder, rutiner och arbetsprocesser för spridning av information om arkiven och deras användbarhet. Öka kunskap om arkivens innehåll och arkivens funktion i samhället genom aktiv spridning av information.

Riksarkivet har fortsatt utvecklingen av programverksamheten. En programplan för 2022–2024 pekar ut inriktningen för perioden, större händelser, vilka målgrupper vi vänder oss till och vilka aktiviteter som kommer att genomföras. Detta för att bättre kunna möta användarnas behov.

Under året har myndigheten genomfört aktiviteter på plats och/eller digitalt för att visa på arkivens innehåll och funktion i samhället och ge användarna stöd så att de själva kan söka information och förbereda sig inför besök på någon av våra verksamhetsplatser.

Riksarkivet har arrangerat egna aktiviteter och deltagit vid evenemang i andra aktörers regi, vi har bland annat arrangerat föredrag och föreläsningar, lanserat böcker, genomfört arkivkurser, ordnat utställningar och visningar, samt arrangerat workshops.

För att nå fler har vi fortsatt erbjuda aktiviteter som går att delta i oavsett tid eller plats, bland annat har vi:

- genomfört åtta digitala ”Lunchföredrag från Riksarkivet”, bland annat ett om *Nuohtti*, den nya portalen för samiskt kulturarv och två om jubileumsåret och jubileumsboken ”Sverige 1523”. Föredragen har sänts live samt spelats in och publicerats i Riksarkivets YouTube-kanal.
- producerat nio nya avsnitt av Arkivpodden; fyra i serien ”Dokumenterna berättar”, tre om beredskapsplanering och två om jubileumsåret och jubileumsboken ”Sverige 1523”.

Samverkan med andra aktörer

Vi har stärkt vår samverkan med olika aktörer och medverkat i flera digitala och analoga aktiviteter:

- Riksarkivet arrangerade tillsammans med andra konferensen *Digikult* 31 maj till 1 juni. Årets konferens genomfördes helt digitalt och sändes live på Digikults webbplats med flera medverkande från Riksarkivet, bland andra Riksarkivets koordinatör för samiska arkivfrågor som berättade om *Nuohtti*, den nya portalen för samiskt kulturarv.
- Under *Världsmindesdagen* den 28 september medverkade riksarkivarien vid Svenska kommittén för Världsmindesprogrammets evenemang hos Riksarkivet i Göteborg tillsammans med Anna-Karin Johansson, generalsekreterare för Svenska Unescorådet, Karin Grönvall, riksbibliotekarie, Jonas Nordin, professor i bok- och bibliotekshistoria vid Lunds universitet med flera. Arrangemanget livesändes, spelades in och publicerades i Riksarkivets YouTube-kanal.
- Vi var delaktiga i Humanistveckan anordnad av Humanistiska föreningen vid Stockholms universitet i början av oktober. Riksarkivet i Täby var en av de stationer som deltagarna kunde besöka.
- I november var Riksarkivet medarrangör för konferensen *Makt och Minne* i Östersund. Konferensens tema var ”Det samiska kulturarvet”. Konferensen genomfördes inom ramen för NordSam-arbetet, ett samarbete om de samiska arkiven som startades 2019 av Riksarkiven i Sverige, Norge och Finland. Att Sápmi, det samiska folkets land, sträcker sig över alla tre länder gjorde det tydligt att det finns ett behov av samarbete. Ett konkret samarbetsprojekt är Nuohtti (nuohtti.com), en plattform som tillgängliggör digitaliserat arkivmaterial med anknytning till samisk kultur, som bevaras vid europeiska minnesorganisationer.
- I december anordnades ett evenemang tillsammans med Kungliga biblioteket för att högtidlighålla beslutet om Tryckfrihetsförordningen den 2 december 1766, som under året utsetts till världsminne. Utbildningsminister Mats Persson var en av talarna och Sveriges Unescoambassadör Helena Sångeland överlämnade världsminnescertifikatet till riksbibliotekarien Karin Grönvall och riksarkivarien Karin Åström Iko.

Arkivens dag

Arkivens dag genomfördes andra helgen i november på temat ”Färg och form”. Riksarkivet bjöd in till många aktiviteter runt om i landet. Utbudet var en mix av föreläsningar, visningar och aktiviteter för barn och unga.

Arkivens dag arrangeras av Svenska arkiv i samverkan för synlighet (SASS)

vars medlemmar är: Föreningen arkivverksamma inom landsting och kommun (FALK), Föreningen för arkiv och informationsförvaltning (FAI), Näringslivets arkivråd (NLA), Svenska arkivförbundet samt Riksarkivet. Riksarkivet ansvarar för webbplatsen där material från Arkivens dag görs tillgängligt för allmänheten.

Jubileer

Under 2023 uppmärksammades 500-årsminnet av Gustav Vasas val till kung. Detta uppmärksammades av Riksarkivet genom boken *Sverige 1523*. Bokens redaktör och redaktionskommitté kom från Riksarkivet och KB. Flera författare i boken är anställda på Riksarkivet. Själva boksläppet den 30 maj sändes live, spelades in och finns publicerat i myndighetens YouTube-kanal. På Riksarkivet i Stockholm anordnades också en utställning som visades juni–december med originalbrev från tiden och annat unikt arkivmaterial.

Under 2023 firades också HM Konungens 50 år på tronen. Vid en uppvaktning på Stockholms slott överlämnades Riksarkivets jubileumsgåva, faksimiler av fyra skisser med motiv av Drottningholm från 1800-talets mitt, ur Adam C. L. Lewenhaupts skissbok som finns i Sjöholmsarkivet. Under årets firande har också kungaparet besökt Riksarkivet i Visby under sitt länsbesök i juni.

Utgivning av publikationer

Genom publikationer förmedlar vi kunskap om myndigheten, våra arkiv och arkivens betydelse i samhället. Under detta år har Riksarkivet gett ut fem fysiska böcker:

- Arkivguiden *Järnvägsarkiv. Riksarkivets teknikhistoriska källor*. Den ingår som nr 46 i serien *Skrifter utgivna av Riksarkivet*.
- Boken *Sigill i Norden* som är resultatet av en sigillkonferens på Riksarkivet Marieberg 2021, där Riksarkivet har medfinansierat bokproduktionen.
- Två nya delar (1:12 och 2:8) i serien *Det medeltida Sverige* blev klara under 2023. Den första boken rör Vallentuna och Seminghundra i Uppland och är författad av Sigurd Rahmqvist. Den andra behandlar Rekarne i Södermanland och har skrivits av Christian Lovén och Kaj Janzon. I december hölls ett boksläpp i Marieberg.
- Svenskt biografiskt lexikon 173, Söderberg–Södersten under året. Det hölls ett boksläpp i november.

En e-bok har publicerats på Riksarkivets webbplats, *Hur riket styrdes. Förvaltning, politik och arkiv 1520–1920* av Björn Asker. Den gavs ut som nummer 27 i serien *Skrifter utgivna av Riksarkivet* 2007 och 2009. Båda upplagorna är slut men boken är mycket efterfrågad.

Historien om Sverige

I november började SvT sända sin programserie *Historien om Sverige*. Riksarkivet blev relevant i serien från och med avsnitt fyra (från år 1100) som sändes söndagen den 26/11. Från och med det avsnittet lägger Riksarkivet löpande ut information i en ”resursbank” på den externa hemsidan, kopplad till avsnittens innehåll. Där visar vi exempel på källmaterial hos Riksarkivet i anslutning till aktuell period. Banken uppdateras på fredagen innan respektive avsnitt sänds. Sista avsnittet (till år 1995) sänds i februari 2024.

Tillhandahålla i läsesal

Verksamheten omfattar: Tillhandahålla arkivhandlingar i Riksarkivets läsesalar och tillhandahålla referensbibliotek. Utveckla enhetliga metoder för tillhandahållande av arkivhandlingar i Riksarkivets läsesalar samt tillhandahållande av referensbibliotek. Ta fram riktlinjer och regler för utrustning, hantering och hjälpmedel.

Under 2023 har besöksantalet fortsatt att öka efter pandemin medan antalet utlämnade arkivhandlingar har minskat något från föregående år. Det är samma trend som finns bland de andra nordiska riksarkiven.

Ramarna för öppethållandet i våra läsesalar ligger kvar på samma nivå som föregående år, förutom att det minsta tillåtna öppethållandet under juni till augusti ökat. Det är nu minst 12 timmar per vecka och var tidigare minst nio timmar per vecka. För flera läsesalar har det beslutade öppethållandet inom ramarna dock åter reducerats något på grund av minskade personalresurser efter tidigare verksamhetsomställning och behovet av att minska medarbetarnas semesterlöneskuld. I Uppsala har servicen förbättrats genom att lunchstängningen tagits bort.

Möjligheten att förbeställa handlingar till läsesal är fortsatt uppskattad av våra användare. En uppgradering av beställningssystemet som gjordes före sommaren har inneburit att personalens handläggning av läsesalsbeställningar avsevärt underlättats.

Under året har arbetet med att skapa enhetliga rutiner i Riksarkivets läsesalar fortsatt. Bland annat har läsesals- och fotoregler uppdaterats och en enhetlig skyltning införts.

Besvara förfrågningar

Verksamheten omfattar: Handlägga inkomna förfrågningar på förvarat arkivmaterial. Utveckla digitala hjälpmedel och metoder som underlättar tillhandahållande.

Ambitionen att förkorta handläggningstiden har stått i fokus för utvecklingsinsatserna inom området. Det har bland annat resulterat i en ny rutin för sekretesshantering när förfrågan kommer från annan myndighet samt förtydliganden kring

när ett färdigbehandlat ärende ska avslutas. Vidare har vi infört rutiner som innebär att flera ärendetyper nu handläggs sammanhållet även då materialet förvaras på flera orter, samt sett över hur vi kvalitetssäkrar de utdrag vi gör ur folkbokföringen. Som tidigare år har huvuddelen av förfrågningarna skickats in via de digitala beställningsformulären på myndighetens webbplats.

Beställningsformulären har justerats för att säkerställa att vi har de uppgifter som krävs för att handlägga frågan men samtidigt inte fler än nödvändigt. Vi har också i dialog med Lantmäteriet tagit fram ett formulär som ska underlätta deras beställningar av fastighetshandlingar på ett sätt som effektiviserar för båda myndigheter. Det lanseras strax efter årsskiftet. För närvarande pågår också ett arbete med att bygga samman två av de verksamhetsstöd som används i ärendehandläggningen. Avsikten är att förenkla för den som tar emot och ska betala för kopierade handlingar samtidigt som vår handläggning blir mer enhetlig genom att fler moment kan utföras i samma systemstöd. Vi passar samtidigt på att förbättra vår uppföljning.

Antalet förfrågningar jämfört med föregående år har ökat marginellt.

Våra handläggningstider har minskat totalt sett, men ökat vid beställning av släktutredningar. Ökningen beror på att vi omfördelat dessa ärenden mellan verksamhetsorterna för att kunna utföra sådana arbetsuppgifter som enbart kan utföras lokalt. Det innebär också att flera handläggare fått lära sig att göra släktutredningar, vilket i sig gjort att varje utredning tagit något längre tid. Handläggningstiden för utlämnande av fastighetsinskrivningshandlingar är fortsatt oacceptabelt lång, trots att rutinerna ändrats så att fördjupade sekretessbedömningar inte längre behöver göras i samma omfattning som tidigare. Arbetet med att komma till rätta med handläggningstiderna fortsätter under 2024.

Makt och minne

– perspektiv på källor till samisk historia
Staare/Östersund 8–9 november 2023

Den 8–9 november genomfördes den nordiska konferensen *Makt och minne – perspektiv på källor till samisk historia* i Staare/Östersund. 100 personer deltog på plats och drygt 110 deltog digitalt.

Foto: Josefin Daddono

PRESTATIONER PER VERKSAMHET

Tabell 1. Prestationer per verksamhet

Reglera och vägleda	2023	2022	2021	2020
Föreskrifter och allmänna råd (RA-FS), antal	2	4	8	2
Myndighetsspecifika föreskrifter och beslut (RA-MS), antal	48	56	35	50
Utöva tillsyn	2023	2022	2021	2020
Inspektioner (statliga myndigheter), antal	36	43	38	53
Givna förelägganden	141	197	128	159
Uppföljning av föregående års förelägganden	197	128	159	–
Helt åtgärdade förelägganden	106	74	89	–
Delvis åtgärdade förelägganden	67	37	51	–
Ej åtgärdade förelägganden	24	17	19	–
Mottagande av arkiv	2023	2022	2021	2020
Mottagande av statligt material				
Mottaganden (analogt och digitalt), antal ¹⁾	311	393	215	–
Mottagna pappershandlingar, hyllmeter ¹⁾	1 600	504	2 967	–
Mottagna elektroniska arkiv, GB	471,06	85,19	2,83	–
Mottagande av enskilda arkiv				
Mottaganden (analogt och digitalt), antal ¹⁾	237	226	256	–
Mottagna pappershandlingar, hyllmeter ¹⁾	369	441	288	–
Mottagna elektroniska arkiv, GB	0,00	2,83	1,73	–

¹⁾ Justerat jämfört med tidigare årsredovisning

Bevara mottagna arkiv	Per 2023-12-31	Per 2022-12-31	Per 2021-12-31	Per 2020-12-31
Pappershandlingar i våra arkiv, hyllmeter	757 987	756 693	753 908	738 317
varav enskilt	124 022	124 001	112 904	92 297
Kartor och ritningar, antal	498 009	492 585	482 973	–
Digitala arkiv, antal filer	604 152 ¹⁾	590 883	583 018	–
Digitala arkiv, TB	6,64 ¹⁾	6,63	6,52	–
Konserverade enheter, antal	6 903	2 618	1 800	6 270
Konverterade filer, antal	234	3 292	3 819	–
Digitalt tillgängliggöra arkiv- information	2023	2022	2021	2020
Digitisering, totalt antal bilder	8 746 219	7 790 704	12 276 079	20 513 977
Digitisering, antal bilder för extern beställning	2 868 185	4 391 173	9 341 804	12 939 495
Digitalt tillgängliga bilder i Söktjänsten, antal	72 068 998	71 126 389	70 055 446	69 382 994
Publicerade dataset som öppen data, antal	6	3	3	8
Tillgängliga arkiv i Nationella arkivdata- basen, antal	250 332	249 388	240 820	–
Främja kunskap om mottagna arkiv	2023	2022	2021	2020
Besök på RA:s webbplatser, antal	5 224 141	6 045 067	6 240 964	–
Programaktiviteter, antal	452	384	208	146
Programaktiviteter, deltagare	34 484	40 212	27 267	19 215
Tillhandahålla i läsesal	2023	2022	2021	2020
Forskarbesök, antal	21 826	20 005	11 833	16 259
Framtagna volymer, antal	71 391	75 031	36 922	51 531
Besvara förfrågningar	2023	2022	2021	2020
Förfrågningar, antal besvarade ärenden	107 427	106 782	121 096	130 304

¹⁾ Per 2024-02-12

INTÄKTER OCH KOSTNADER PER VERKSAMHET

Tabell 2. Totala intäkter och kostnader per verksamhet

	2023	2022	2021	2020
Reglera och vägleda				
Intäkter	22 248	24 703	21 622	19 374
Anslag	22 161	24 589	21 445	19 203
Övriga intäkter	87	114	177	171
Kostnader	22 248	24 703	21 622	19 374
Differens	0	0	0	0
Utöva tillsyn				
Intäkter	11 840	8 269	8 205	8 342
Anslag	11 745	8 184	8 102	8 224
Övriga intäkter	95	84	103	118
Kostnader	11 840	8 269	8 205	8 342
Differens	0	0	0	0
Mottagande av arkiv				
Intäkter	14 420	11 894	8 885	9 089
Anslag	13 254	11 465	8 174	8 315
Övriga intäkter	1 167	429	711	774
Kostnader	14 420	11 894	8 885	9 089
Differens	0	0	0	0
Bevara mottagna arkiv				
Intäkter	178 130	170 573	167 420	181 666
Anslag	139 489	138 337	133 757	147 107
Övriga intäkter	38 641	32 236	33 663	34 559
Kostnader	178 428	170 687	167 431	181 183
Differens	-298	-114	-11	482

	2023	2022	2021	2020
Digitalt tillgängliggöra arkivinformation				
Intäkter	147 243	134 524	144 553	125 781
Anslag	119 794	98 009	106 495	96 256
Övriga intäkter	27 449	36 514	38 057	29 524
Kostnader	143 218	137 044	141 700	128 129
Differens	4 026	-2 520	2 852	-2 349

Främja kunskap om mottagna arkiv

Intäkter	4 185	6 560	6 290	8 106
Anslag	3 107	3 890	5 766	7 557
Övriga intäkter	1 078	2 670	524	548
Kostnader	4 185	6 560	6 290	8 106
Differens	0	0	0	0

Tillhandahålla i läsesal

Intäkter	64 391	45 769	34 742	33 753
Anslag	56 181	38 515	27 722	26 060
Övriga intäkter	8 210	7 255	7 020	7 693
Kostnader	64 391	45 769	34 742	33 753
Differens	0	0	0	0

Besvara förfrågningar

Intäkter	101 798	107 230	127 004	130 307
Anslag	82 582	92 048	101 801	107 336
Övriga intäkter	19 216	15 182	25 203	22 971
Kostnader	101 798	107 230	126 803	130 657
Differens	0	0	200	-350
Kostnad (i kr) per besvarad förfrågning	948	1 004¹⁾	1 047¹⁾	1 003¹⁾

Övrig kärnverksamhet

Intäkter	9 607	15 632	18 862	19 429
Anslag	9 534	15 498	18 566	17 057
Övriga intäkter	72	134	296	2 372
Kostnader	9 608	15 643	18 877	19 426
Differens	-1	-11	-15	4

Differensen mellan intäkter och kostnader består av årets kapitalförändring.

¹⁾ Justerat jämfört med tidigare årsredovisning.

HANDLÄGGNINGSTID PER ÄRENDETYP

Tabell 3. Handläggningstid per ärendetyp

	Antal	0–7 dagar	8–14 dagar	Över 14 dagar
2023				
Bouppteckningar	36 577	90%	5%	5%
Fastighet	23 417	17%	27%	57%
Fastighetstaxeringar	3 844	62%	21%	17%
Fordon	5 498	44%	24%	32%
Släktforskning	2 810	24%	16%	61%
Släktutredningar	5 370	17%	30%	54%
Utdrag	2 165	43%	16%	40%
Kyrkoarkiv övrigt	2 367	29%	16%	55%
Övriga	13 860	28%	17%	56%
Totalsumma	95 908	51%	16%	34%
2022				
Bouppteckningar	33 716	86%	7%	6%
Fastighet	26 139	12%	19%	69%
Fastighetstaxeringar	4 224	58%	19%	23%
Fordon	5 399	51%	22%	27%
Släktforskning	3 075	24%	18%	58%
Släktutredningar	5 070	27%	19%	54%
Utdrag	2 342	43%	26%	31%
Kyrkoarkiv övrigt	1 910	29%	19%	52%
Övriga	12 897	24%	14%	62%
Totalsumma	94 772	47%	14%	39%
2021				
Bouppteckningar	37 231	89%	5%	7%
Fastighet	30 857	15%	31%	54%
Fastighetstaxeringar	3 667	58%	23%	19%
Fordon	4 480	48%	20%	32%
Släktforskning	2 734	26%	19%	55%
Släktutredningar	4 515	54%	24%	22%
Utdrag	2 273	45%	25%	30%
Kyrkoarkiv övrigt	2 235	29%	20%	51%
Övriga	15 685	24%	12%	64%
Totalsumma	103 677	49%	17%	34%
2020				
Bouppteckningar	36 577	89%	4%	7%
Fastighet	33 059	24%	22%	55%
Fastighetstaxeringar	4 056	64%	20%	16%
Fordon	4 945	47%	14%	39%
Släktforskning	1 489	28%	16%	55%
Släktutredningar	4 216	39%	17%	44%
Utdrag	2 524	47%	20%	33%
Kyrkoarkiv övrigt	4 243	35%	18%	47%
Övriga	16 235	28%	12%	60%
Totalsumma	107 116	51%	13%	36%

Särskilda uppdrag

VETENSKAPLIG UTGIVNING

Riksarkivets vetenskapliga utgivning omfattar Svenskt biografiskt lexikon (SBL), nationalutgåvan av medeltidsurkunder Svenskt Diplomatarium och Det medeltida Sverige (DMS).

Riksarkivet har under året fortsatt arbetet med det andra häftet i Svenskt Diplomatariums tolfte volym, innehållande brevmaterial från 1382. Publicering av häftet sker 2024. Samtidigt har Diplomatiets digitala register över medeltidsbrev (SDHK) regelbundet uppdaterats.

När det gäller DMS har utgivningsarbetet pågått med undersökningsområden i Uppland, Södermanland, Västmanland, Medelpad och Närke. Två böcker har publicerats under året: DMS 1:12 (Uppland: Vallentuna och Seminghundra) och DMS 2:8 (Södermanland: Rekarne).

Arbetet med en arkivguide för medeltiden har slutförts och boken utges 2024. Syftet med arkivguiden är att skapa en bättre överblick över de medeltida bestånden och ge användarna verktyg att nå materialet. Ett omfattande redaktionellt arbete har även genomförts avseende Riksarkivets årsbok (antologin ”Sverige 1523”) som publicerades 2023 i samband med firandet av 500-årsminnet av kungavalet 1523.

Utgivningen av häfte 173 av Svenskt biografiskt lexikon har slutförts. Förberedelse för utgivning av häfte 174 har pågått under året. SBL:s redaktion har bidragit med artiklar till Riksarkivets årsbok Sverige 1523.

Redaktionen har fortsatt arbetet med att utveckla och kvalitetssäkra den digitala tillgängligheten till SBL. Under 2023 har en förstudie inletts inför ett mer omfattande underhåll av databasens struktur.

Arbetet med att besvara och kvalitetssäkra rättelser från användarna har fortsatt. Under 2023 hade SBL på internet haft drygt 1,5 miljoner sidvisningar.

HERALDISK VERKSAMHET

Riksarkivets heraldiska verksamhet handlägger frågor om statens, myndigheternas och kommunernas vapen och emblem samt om Sveriges flagga.

Verksamheten har under året expedierat drygt 230 ärenden, varav sju yttranden till Patent- och registreringsverket i enlighet med lagen (1970:498) om skydd för vapen och vissa andra officiella beteckningar och förordningen (2019:167) om vissa officiella beteckningar. Bland årets ärenden finns också flera yttranden till Länsstyrelser samt råd till kommuner, myndigheter och företag avseende utformning och användning av vapen, flaggning i olika situationer liksom tillståndsfrågor.

Flera modellritningar till Lunds universitet har levererats, bland annat originalritningar till två doktorsringar, hattmärke samt rockslagsmärke för hedersledamöter.

Doktorsring för teologie doktor vid Lunds universitet. Teckning: Davor Zovko, Riksarkivet.

Riksarkivets heraldiska funktion har under året medverkat bland annat vid uppsättning av landskapsvapen i riksdagsfoajén. Heraldiska funktionen är också ständigt representerad i Svenska Nationalkommittén för Genealogi och Heraldik samt i Försvarets traditionsnämnd.

Flera föreläsningar om heraldik har hållits inför extern publik.

Regeringsuppdrag

INFORMATIONsutbyte

Riksarkivet har under året fortsatt arbetet med etablering av en förvaltningsgemensam digital infrastruktur för informationsutbyte inom Ena – Sveriges digitala infrastruktur. Arbetet sker under ledning av Myndigheten för digital förvaltning (DIGG) tillsammans med elva statliga myndigheter samt Sveriges kommuner och regioner.

Riksarkivet har fortsatt deltagit i de styrande, taktiska och operativa forumen inom Ena. Riksarkivet har även arbetat med kompetensområde arkiv, som tillsammans med övriga kompetensområden (exempelvis juridik och säkerhet) ska styra och stödja arbetet så att lagar och regler följs. Riksarkivet har även arbetat med metadatafrågor inom Ena.

SAMVERKANSRÅDET INOM RAMEN FÖR KULTURSAMVERKANSMODELLEN

Riksarkivet har deltagit i Statens kulturråds samverkansråd som samordnar de nationella kulturpolitiska intressena inom ramen för kultursamverkansmodellen. Riksarkivet har deltagit i berednings- och uppföljningsgrupper kopplade till modellen. Inför beslut av Kulturrådets styrelse bereds regionernas äskanden om verksamhetsbidrag. Utvecklingsbidrag fördelas årligen till organisationer som är verkamma i regioner som ingår i kultursamverkansmodellen. Riksarkivet har deltagit med sakkunskap för de äskanden som berört arkiveringsprojekt.

Rapportering från Kulturrådets regionala dialoger har skett kontinuerligt. Årets granskning av verksamhetsberättelser syftade särskilt till att öka kunskapen om hur verksamheterna påverkats av pandemin och det allmänna ekonomiska läget. Sammantaget ger arbetet i Samverkansrådet Riksarkivet en nationell överblick över den enskilda arkivverksamheten i Sverige.

AGENDA 2030 – AUTENTISK INFORMATION FÖR TILLIT OCH DEMOKRATI

Riksarkivet arbetar för att arkiven ska användas och återanvändas och för att skapa förståelse för arkivens betydelse för att nå målen i Agenda 2030. Ett exempel på hur arkiv kan bli relevanta över tid är när industristatistik från Kommerskollegium 1914, som handlade om läder och garveri i Blekinge, gav viktig information när industrimark skulle återanvändas på 2000-talet.

Arkiv används och återanvänds för olika syften och skapandet av hållbara data genererar nya nyttor för individ, företagande och samhälle. Tillgången till autentisk information möjliggör insyn i alla former av offentligt beslutsfattande och är en grundpelare i en demokratisk och hållbar livsmiljö. Genom normering och tillsyn, bevarande och tillgängliggörande samt metoder att säkra autenticitet och spårbarhet, skapas förutsättningar för att nå mål 16 i Agenda 2030. Hållbarhetsperspektivet är även i fokus när vi bygger nya lokaler i Härnösand.

Arkivering by Design är ett europeiskt samarbete under EU-kommissionen där Riksarkivet deltar. Samarbetet leder vidare till utforskande av konceptet inom Sverige och Norden. Här betonas hållbarhetsperspektivet, inte bara i relation till informationen i sig, utan också till informationsförvaltningen. I hållbarhetsperspektivet bör alltid ingå en bedömning av tillräcklighet. I Arkivering by Design kommer detta till uttryck genom en undersökande och användarbaserad metodik som säkerställer en ansvarsfull användning av resurser och återanvändning av information.

NYANLÄNDAS PRAKTIK OCH PRAKTIK FÖR PERSONER MED FUNKTIONSNEDSÄTTNING

Riksarkivet har i likhet med flertalet myndigheter fått i uppdrag att under perioden 1 januari 2021–31 december 2023 fortsatt ställa praktikplatser till förfogande åt Arbetsförmedlingen och ta emot nyanlända arbetssökanden för praktik. Vi har också fått i uppdrag att ställa praktikplatser till förfogande åt Arbetsförmedlingen och ta emot arbetssökande personer med funktionsnedsättning som medför nedsatt arbetsförmåga. En person med funktionsnedsättning som medför nedsatt arbetsförmåga har under året genomfört praktik hos Riksarkivet.

MINSKADE UTSLÄPP FRÅN TJÄNSTERESOR

Riksarkivet deltar fortsatt aktivt i ”Resfria/digitala möten i myndigheter” (REMM). REMM drivs av Trafikverket i samarbete med DIGG och ska samordna arbetet inom ett antal utvalda myndigheter. Målsättningen är att utveckla användningen av digitala möten inom och mellan myndigheter.

ENERGIFÖRSÖRJNING

Riksarkivet fortsätter arbetet med att minska energiförbrukningen genom översyn och uppföljning. Enligt uppdrag har Riksarkivet rapporterat energiförbrukningen månatligen till Energimyndigheten. Rapporteringen avslutades i och med mars månads utgång.

Forsknings- och utvecklingsinsatser inom kulturområdet

Enligt regleringsbrevet ska Riksarkivet redovisa hur myndigheten har använt eller fördelat medlen från anslaget Forsknings- och utvecklingsinsatser inom kulturområdet (FoU-medel). År 2023 års FoU-anslag har uppgått till 11 061 tkr. Anslagsförbrukningen har under året uppgått till 11 084 tkr.

Från och med 2023 organiseras FoU-verksamheten inom Riksarkivets nya avdelning för Forskning och kunskapsuppbyggnad. Riksarkivet har tagit beslut om två strategiska prioriteringsområden för FoU 2023–2027: 1) Deltagande i forskningsinfrastrukturer samt digitala infrastrukturer för forskning i syfte att utveckla och öka kunskap inom arkivsektorn, 2) Öka kunskapen om och tillgängligheten till arkiv genom samverkan med forskarsamhället samt via en bred kommunikation om uppnådda resultat. Huvuddelen av anslaget har brukats på projekt som utforskar och utvecklar Riksarkivets digitala tillgängliggörande av arkivmaterial. Till detta område hör medverkan i de nationella forskningsinfrastrukturerna SwedPop, Nationella språkbanken och Huminfra. Dessa finansieras till hälften av Vetenskapsrådet.

Förutom att bidra med kurerade data, som gör det möjligt att forska i digitala arkiv och samlingar, har Riksarkivets under 2023 utvecklat digitala verktyg och metoder inom artificiell intelligens (AI). Flera insatser har kretsat kring maskinell handskriftstolkning, så kallade Handwritten Text Recognition (HTR). Bland annat har en basmodell för historisk text tränats upp. Modellen tolkar en stor mängd handskrivna texter från 1600-, 1700- och 1800-talen med en felprocent om cirka fem procent. Som ett led i denna lansering har en demo-applikation (HTRFLOW) tagits fram där forskare och allmänheten kan pröva hur bra modellerna presterar på valfritt material.

Kulturministern Parisa Liljestrand tar emot "Sverige 1523" vid boksläppet på Riksarkivet i Stockholm den 30 maj 2023.

Foto: Emre Olgun

Utveckling av HTR har relevans för alla tre forskningsinfrastrukturer. Ett arbete sker också inom FoU-projektet ”Transkriberingsnod Sverige: maskintolkning och medborgarforskning kombinerade” som finansieras av Riksantikvarieämbetet. Under året har arbetsledare och volontärer knutna till projektet transkriberat en mängd historiska dokument som grund för träning av HTR-modeller. I projektet ingår forskare och arkivarier från Göteborgs universitet och Riksarkivet, och samverkan sker med bland annat Sveriges Släktforskarförbund, Riksarkivet i Finland och Stockholms stadsarkiv. Riksarkivet har också fortsatt medverka i den EU-gemensamma Kooperationen READ COOP SCE som utvecklar plattformen Transkribus. Med denna kan forskare och allmänheten bjudas in för att bidra till och ta del av resultaten från arbetet med HTR.

Under året publicerades cirka 23 000 skannade bilder av 54 volymer gällande Ukrainas politiska historia och Sveriges och Ukrainas gemensamma kulturarv. Satsningen har resulterat i en ämnessida om Ukrainas politiska historia i Riksarkivets söktjänst. Delar av det skannade materialet, dokument som tillhörde Karl XII:s fältkansli, har röntgenanalyserats i samarbete med Stockholms universitet i syfte att bland annat kartlägga fältkansliets historia.

Tillsammans med forskare från finska och svenska universitet och kulturarvsinstitutioner har ett urval medeltida handskriftsfragment analyserats med naturvetenskapliga metoder. Det har skett genom den europeiska infrastrukturen Iperion HS och deras mobila laboratorium MOLAB. Syftet är att identifiera och karakterisera handskrifternas färger vilket har relevans för kronologi, lokalitet och bevarande, samt är belysande för områden som handel och bokproduktion.

Arbetet med att digitalisera utgivningen av Det medeltida Sverige har haft lägre prioritet under året, men arbetet återupptas igen under nästkommande år.

FoU-verksamhetens inriktning på deltagande i forskningsinfrastrukturerna och aktiv samverkan med forskarsamhället ger grund för innovation, data-driven forskning och mer långsiktiga samarbeten och projekt. En mer samordnad FoU-verksamhet behövs för att leva upp till de förväntningar som forskare och allmänhet idag har på arkiv i digital form. Mot denna bakgrund har Riksarkivet under 2023 lämnat in en behovsanmälan till Vetenskapsrådet där NAD föreslås som forskningsinfrastruktur av nationellt intresse.

Verksamhet med full kostnadstäckning

Den avgiftsbelagda verksamheten Digitaliseringstjänster gick under året med ett underskott om 4 078 tkr. Det ackumulerade underskottet uppgår därmed till 7 562 tkr. Underskottet är hänförligt till den löpande digitaliseringsverksamheten i Fränsta och anledningen till underskottet är att det varit svårt att fylla arbetsskiften med betalande kunder samtidigt som det också varit svårt att kompensera för ökade kostnader för personal, energi och lokaler i digitaliseringsverksamheten.

Enligt §25 avgiftsförordningen ska myndigheten, om det uppstått ett underskott som inte täcks av tidigare överskott, lämna ett förslag till regeringen om hur underskottet ska täckas. Riksarkivet avser att göra nödvändiga prishöjningar för digitaliseringstjänsterna så att verksamheten kommande år går med överskott så att underskottet täcks.

Verksamheterna Stöd till arkivbildare och Heraldisk uppdragsverksamhet ligger ackumulerat nära +/- o medan Övrig uppdragsverksamhet har ett mindre ackumulerat överskott. Bedömningen är att den avgiftsbelagda verksamheten exklusive digitalisering varierar något mellan åren och att resultatet över tid är nära +/-o.

Tabell 4. Avgiftsbelagd verksamhet med full kostnadstäckning

	+/- t.o.m.		+/-		Intäkter		Kostnader		+/-	Ack +/-
	2021	2022	2022	2023	2023	2023	2023	2023	2023	2023
Verksamhet	Utfall	Utfall	Anslag ¹⁾	Utfall	Budget	Utfall	Budget	Utfall	Utfall	Utfall
Digitaliseringstjänster	-23 493	-2 650	22 659	21 035	18 000	25 113	17 900	-4 078	-7 562	
Heraldisk uppdragsverksamhet	-17	-11		71	100	70	100	1	-27	
Stöd till arkivbildare	-92	151		412	165	424	140	-12	47	
Övrig uppdragsverksamhet	-57	-135		3 613	2 000	3 250	2 000	362	171	
SUMMA	-23 659	-2 645	22 659	25 131	20 265	28 858	20 140	-3 727	-7 371	

¹⁾ I enlighet med regleringsbrev 2022 använde Riksarkivet anslagsmedel för att täcka underskott i den avgiftsbelagda verksamheten, digitaliseringstjänster.

ÖVRIG AVGIFTSBELAGD VERKSAMHET

Enligt regleringsbrevet ska endast de sammanlagda intäkterna för övrig avgiftsbelagd verksamhet redovisas. Dessa uppgår till 60 883 tkr vilket är 5 294 tkr högre än tidigare år. De största intäkterna inom övrig avgiftsbelagd verksamhet är avgifter för mottagande, bevarande och vård av arkivhandlingar. Dessa avgifter uppgår till 44 683 tkr, fördelat på statliga myndigheter 36 977 tkr och enskilda arkiv 7 706 tkr. Bevarande av arkivhandlingar sker på de flesta avtal med årlig KPI-uppräknings, vilket är den främsta orsaken till ökad intäkt.

Riksarkivarien Karin Åström Iko och statsheraldikern Davor Zovko uppvaktar H. M. Konungen med anledning av att 50 år passerat sedan trontillträdet. Besöket på Slottet gjordes den 13 september då faksimiler av skisser från Drottningholm ur Adam C. L. Lewenhaupts skissbok överlämnades som gåva.

Foto: Clément Morin/Kungl. Hovstaterna

Bidrag till den regionala utvecklingspolitiken och sammanhållna landsbygdspolitiken

TERRITORIELLA PERSPEKTIV

Riksarkivet arbetar aktivt för att arkivanvändarna ska kunna ta del av arkivhandlingar så platsoberoende som möjligt. Genom att vi digitiserar och publicerar arkivhandlingar och öppna nedladdningsbara datamängder på Internet går det att både ta del av och vidareutnyttja information som Riksarkivet förvarar, oavsett var man befinner sig. Vi besvarar också cirka 100.000 förfrågningar per år. Dessa förfrågningar är ett annat sätt för våra användare att oberoende av plats få tillgång till information som finns i våra arkiv. Vi bidrar härigenom till de strategiska områdena *Kompetensförsörjning och kompetensutveckling i hela landet, Innovation och förnyelse samt entreprenörskap och företagande i hela landet samt Tillgänglighet i hela landet genom digital kommunikation och transportsystem*. Vi bidrar också till den sammanhållna landsbygdspolitikens delmål *Attraktiva livsmiljöer i Sveriges landsbygder*.

Riksarkivet har verksamhet på elva olika orter. På nio av dessa har vi läsesalar där besökarna kan ta del av de arkivhandlingar i original som vi förvarar på respektive ort. I samtliga läsesalar kan besökarna också ta del av digitiserade handlingar, även sådana som innehåller personuppgifter som inte kan publiceras på Internet. Av de elva verksamhetsorterna finns tre i Västernorrlands län. Här finns två av de verksamhetsorter där vi inte har läsesalsverksamhet. I Fränsta har vi digitiseringsverksamhet för internt bruk men erbjuder också digitiseringstjänster för myndigheter och annan offentlig verksamhet. Vi digitiserar bland annat pappershandlingar, fotografier och mikrofilm. I Ramsele finns medarbetare som arbetar i kundtjänst, med IT, indexering och ekonomi. I Härnösand finns främst vår mer traditionella verksamhet med arkivförvaring och läsesalar. I takt med att arkiv överlämnas till Riksarkivet ökar behovet av nya lokaler. I Härnösand har vi en pågående satsning där Specialfastigheter ansvarar för att bygga nya lokaler för vår nuvarande och utökade verksamhet. Inflyttningen beräknas till andra halvåret 2025 och innebär att vi inte kan göra större satsningar på våra andra verksamhetsorter. Idag sysselsätter vi sammanlagt cirka 110 personer i länet.

Andra orter där vår verksamhet har betydelse för boende, arbete och välfärd är Vadstena, Visby och Östersund med sammanlagt 35 anställda.

Genom vår verksamhet bidrar vi till det strategiska området *Likvärdiga möjligheter till boende, arbete och välfärd i hela landet* samt till den sammanhållna landsbygdspolitikens delmål *Attraktiva livsmiljöer i Sveriges landsbygder*.

Arbetet med att beakta territoriella perspektiv har inte förändrats under det gångna året.

DIALOG OCH SAMVERKAN MED REGIONER OCH LÄNSSTYRELSER

Riksarkivet har överenskommelser med Region Skåne och med Region västra Götaland om regionalt samarbete och erfarenhetsutbyte. I Region Jämtland Härjedalen och Region Gotland bedrivs samarbete, främst i kulturarvsfrågor, utan formella överenskommelser. Riksarkivet upplever att det generellt är svårt att nå fram till regioner och länsstyrelser med information om hur Riksarkivet kan bidra till genomförandet av den regionala utvecklingspolitiken och den sammanhållna landsbygdspolitiken. Under 2023 har vi därför tagit fram ett erbjudande om samverkan för regional utveckling som vi planerar att gå ut med till regioner och länsstyrelser under början av 2024.

Problemen med att nå fram till regioner och länsstyrelser kan botten i att frågor om hur kulturarv kan användas i den regionala utvecklingen och den sammanhållna landsbygdspolitiken drunknar i mer självklara utvecklingsområden som behov av infrastruktur, utbildning och arbetstillfällen. Riksarkivets potential som samarbetspartner i frågor om utbildning, forskning och livslångt lärande samt, genom de arkiv vi förvarar, som inspiratör för platsutveckling, turism och kreativa branscher tas därmed inte i beaktande.

Statsbidrag till enskilda arkiv och regional kulturverksamhet

Riksarkivet har i enlighet med 10 § förordningen (2009:1593) med instruktion till Riksarkivet samt förordningen (2007:1368) om statsbidrag till enskilda arkiv, beslutat om bidrag till åtta centrala eller rikstäckande institutioner med 9 630 tkr från ramanslaget, varav 7 100 tkr använts för verksamhetsbidrag till stiftelsen Arbetarrörelsens arkiv och bibliotek enligt villkor för anslaget. Vidare har 563 tkr beviljats som bidrag från Statens kulturråds ramanslag till två regionala institutioner i Stockholms län enligt förordningen (1996:1598) om statsbidrag till regional kulturverksamhet.

Årets anslag för Riksarkivets bidragsgivning till enskilda arkiv utanför kultur-samverkansmodellen var 10 000 tkr. Med detta anslag har även Samarbetsrådets för enskilda arkiv verksamhet finansierats.

Kompetensförsörjning

Riksarkivets uppdrag och mål är grunden för arbetet med kompetensförsörjning. Riksarkivet vill vara en lärande och kommunikativ myndighet och uppfattas som

en attraktiv arbetsgivare som kan rekrytera, utveckla och behålla den kompetens som behövs i verksamheten, både nu och på lång sikt.

Vi har under året fortsatt med ledarskapsutveckling för myndighetens chefer för att stärka ledarskapet. Medarbetare har genomgått utbildning inom tillsynsområdet, att möta rättshaveristiskt beteende samt genomfört internpraktik.

Sjukfrånvaro

Den totala sjukfrånvaron har ökat något under 2023, jämfört med 2022. Sjukfrånvaron har ökat för kvinnor och minskat något för män. För åldersgruppen 30–49 år har sjukfrånvaron minskat medan den ökat för åldersgruppen 50 år och äldre. För medarbetare med en sammanhängande sjukperiod längre än 60 dagar har sjukfrånvaron ökat.

I nedanstående tabell redovisas nyckeltal för åren 2021, 2022 och 2023.

Tabell 5. Sjukfrånvaro (%)

	2023	2022	2021
1. Totalt	4,36	4,07	3,15
2. Sammanhängande sjukperiod längre än 60 dagar	45,14	29,13	32,43
3. Kvinnor	4,99	4,24	3,48
4. Män	3,69	3,88	2,80
5. Åldersgruppen yngre än 30 år ¹⁾	–	–	–
6. Åldersgruppen 30–49 år	3,09	3,71	3,20
7. Åldersgruppen 50 år och äldre	4,92	4,25	3,13

¹⁾ Sjukfrånvaron särredovisas inte för denna grupp då antalet anställda i gruppen är färre än tio.

Bygget av Riksarkivets nya verksamhetslokaler besöktes av kulturministern Parisa Liljestrand den 11 oktober. De nya lokalerna i Saltvik norr om Härnösand är gemensamma för Riksarkivet och Skatteverket och uppförs i Specialfastigheters regi. Under 2025 ska de nya lokalerna stå klara, omfatta över 30 000 kvadratmeter och rymma 25 hyllmil arkivmaterial.

Foto: Åke Johansson

Finansiell redovisning

Kommentarer till det ekonomiska utfallet

Kostnaderna för verksamheten har ökat med 22,3 mkr jämfört med förra året och merparten avser ökade lokalkostnader i form av höjda hyror. Personalkostnaderna har ökat något jämfört med föregående år medan semesterlöneskulden under året har sänkts med 2,1 mkr.

Avgifterna har ökat med 11,3 mnkr och det beror på ökade intäkter från digitaliseringsverksamheten samt ökade intäkter för arkivleveranser. Intäkter av bidrag har minskat med 11,0 mnkr då ett flerårigt bidrag från Arcadia upphörde 2022.

Det ingående överföringsbeloppet för förvaltningsanslaget på -12,9 mkr har minskat till ett utgående överföringsbelopp på -7,3 mkr.

Redovisningsprinciper

Årsredovisningen är upprättad i enlighet med förordningen (2000:605) om årsredovisning och budgetunderlag. Riksarkivets redovisning följer god redovisningssed. En beloppsgräns om 50 tkr tillämpas på periodavgränsningsposter. Som transfereringar redovisas bidragen till enskilda arkiv under förvaltningsanslaget. Större förskottsbetalningar för leveranser från upphörda myndigheter och myndigheter som genomfört större omorganisationer eller där verksamheter överförs till annan myndighet har periodiserats med utgångspunkt från faktiskt upparbetade kostnader 2023. Belopp anges i tkr (tusental kronor) om inte annat anges.

Värderingsprinciper

ANLÄGGNINGSTILLGÅNGAR

Tillgångar för stadigvarande bruk med ett anskaffningsvärde om minst 20 tkr och beräknad ekonomisk livslängd om minst tre år eller längre, definieras som anläggningstillgång. Flera separata tillgångar med ett naturligt samband och större anskaffningar av likartade tillgångar som var och en understiger 20 tkr (mindre värde) bör redovisas som anläggningstillgångar om det sammanlagda anskaffningsvärdet överstiger 20 tkr. Anläggningstillgångar bestående av förbättringsutgifter på annans fastighet tas bara upp som anläggningstillgång om de överstiger 100 tkr. Förbättringsutgifter under 100 tkr kostnadsbokförs direkt. Utgifter för egenutvecklade IT-system och inköpta program och licenser tas upp som en immateriell anläggningstillgång om utgiften överstiger 500 tkr. Anläggningstillgångarna skrivs av linjärt över den bedömda ekonomiska livslängden. Kulturtillgångar redovisas

enligt samma regler som andra tillgångar förutom att de varken skrivs av eller lånefinansieras.

Immateriella tillgångar

Egenutvecklade IT-system	5 år
Inköpta program och licenser (rättigheter) skrivs av motsvarande deras giltighetstid	

Materiella tillgångar

Hyllinredning till arkiv, förbättringsutgifter på arkivlokaler	25 år
Hyllinredning till arkiv, förbättringsutgifter på arkivlokaler anskaffade före 2019	15 år
Möbler, inredning, förbättringsutgifter på övriga lokaler och övrig utrustning	10 år
Teknisk utrustning	5 år
Datautrustning	3 år
Kulturtillgång	ej avskrivning

VÄRDERING AV FORDRINGAR OCH SKULDER

Fordringar har tagits upp till det belopp som efter individuell prövning beräknas bli betalt. I de fall faktura eller motsvarande inkommit efter fastställd brytdag eller när fordrings eller skuldbeloppet inte är exakt känt när bokslut upprättas, redovisas beloppen som periodavgränsningsposter. Övriga händelser tas upp som fordringar respektive skulder.

VARULAGER

Enligt 5 kap, 8 § förordningen om årsredovisning och budgetunderlag ska omsättningstillgångar tas upp till det lägsta av anskaffningsvärdet och det verkliga värdet på balansdagen. Riksarkivet har valt att inte redovisa några omsättningstillgångar då det verkliga värdet bedömts vara så lågt att det inte motiverar en varulagervärdering.

Övrigt

SPONSORMEDEL

Riksarkivet har inte tagit emot sponsormedel under 2023.

Resultaträkning

Tabell 6.

Belopp i tkr	Not	2023	2022
Verksamhetens intäkter			
Intäkter av anslag	1	450 394	430 536
Intäkter av avgifter och andra ersättningar	2	86 014	74 739
Intäkter av bidrag	3	8 550	19 564
Finansiella intäkter	4	1 450	316
Summa verksamhetens intäkter		546 409	525 155
Verksamhetens kostnader			
Kostnader för personal	5	-291 894	-285 776
Kostnader för lokaler	6	-159 384	-146 971
Övriga driftskostnader	7	-68 968	-69 335
Finansiella kostnader	8	-3 806	-847
Avskrivningar och nedskrivningar		-26 083	-24 872
Summa verksamhetens kostnader		-550 135	-527 800
Verksamhetsutfall		-3 727	-2 645
Transfereringar			
Medel som erhållits från statens budget för finansiering av bidrag	9	10 657	10 426
Övriga erhållna medel för finansiering av bidrag		0	0
Lämnade bidrag		-10 657	-10 426
Saldo transfereringar		0	0
Årets kapitalförändring	10	-3 727	-2 645

Balansräkning

Tabell 7.

Belopp i tkr	Not	2023-12-31	2022-12-31
TILLGÅNGAR			
Immateriella anläggningstillgångar			
Balanserade utgifter för utveckling	11	4 400	4 834
Rättigheter och andra immateriella anläggningstillgångar	12	1 057	2 686
Summa immateriella anläggningstillgångar		5 457	7 519
Materiella anläggningstillgångar			
Förbättringsutgifter på annans fastighet	13	6 218	7 300
Maskiner, inventarier, installationer m.m.	14	86 906	95 612
Kulturtillgångar	15	29 825	29 825
Summa materiella anläggningstillgångar		122 949	132 737
Kortfristiga fordringar			
Kundfordringar		2 251	1 435
Fordringar hos andra myndigheter	16	26 787	23 677
Övriga kortfristiga fordringar	17	163	296
Summa kortfristiga fordringar		29 201	25 408
Periodavgränsningsposter			
Förutbetalda kostnader	18	46 951	41 152
Upplupna bidragsintäkter	19	285	278
Övriga upplupna intäkter	20	2 593	2 532
Summa periodavgränsningsposter		49 830	43 962
Avräkning med statsverket			
Avräkning med statsverket	21	7 555	13 130
Summa avräkning med statsverket		7 555	13 130
Kassa och bank			
Behållning räntekonto i Riksgäldskontoret	22	0	0
Kassa och bank	23	5	5
Summa kassa och bank		5	5
SUMMA TILLGÅNGAR		214 996	222 761
KAPITAL OCH SKULDER			
Myndighetskapital			
Statskapital		29 825	29 825
Balanserad kapitalförändring		-3 644	-999
Kapitalförändring enligt resultaträkningen		-3 727	-2 645
Summa myndighetskapital		22 454	26 180
Avsättningar			
Avsättningar för pensioner och liknande förpliktelser	25	0	62
Övriga avsättningar		1 170	1 295
Summa avsättningar		1 170	1 357
Skulder m.m.			
Lån i Riksgäldskontoret	26	98 576	110 074
Räntekontokredit i Riksgäldskontoret	27	28 768	20 418
Kortfristiga skulder till andra myndigheter	28	8 497	10 128
Leverantörsskulder	29	10 456	8 286
Övriga kortfristiga skulder	30	4 062	4 477
Summa skulder m.m.		150 358	153 383
Periodavgränsningsposter			
Upplupna kostnader	31	20 255	20 758
Oförbrukade bidrag	32	1 892	1 561
Övriga förutbetalda intäkter	33	18 867	19 521
Summa periodavgränsningsposter		41 014	41 841
SUMMA KAPITAL OCH SKULDER		214 996	222 761
Ansvarsförbindelser för statliga garantier		0	0
Ansvarsförbindelser för avhjälpande av miljöskador		0	0
Övriga ansvarsförbindelser		0	0

Anslagsredovisning

Tabell 8. Redovisning mot anslag (i tkr)

Anslag	Ingående överföringsbelopp	Årets tilldelning enligt regleringsbrev	Omdisponerade anslagsbelopp	Utnyttjad del av medgivet överskridande	Indragning	Totalt disponibelt belopp	Utgifter	Inkomster	Utgående överföringsbelopp	Not
Utgiftsområde 17										
6:1 Riksarkivet (Ramanslag)										
ap. 1 Riksarkivet (ram)	-12 852	455 002				442 150	449 404		-7 254	34
Utgiftsområde 17										
1:6 Bidrag till regional kulturverksamhet (Ramanslag)										
ap. 5 Bidrag till regional arkivverksamhet (ram)	0	563				563	563		0	35
Utgiftsområde 17										
1:4 Forsknings- och utvecklingsinsatser inom kulturområdet (Ramanslag)										
ap. 9 Riksarkivet (ram)	-278	11 061				10 783	11 084		-301	36
SUMMA	-13 130	466 626				453 496	461 051		-7 555	

Noter

Belopp i tkr om inget annat anges.

Not 1 Intäkter av anslag	2023	2022
<i>Enligt resultaträkningen</i>		
Ramanslag 17 6:1 ap 1	439 310	419 466
Ramanslag 17 1:4 ap 9	11 084	11 070
Summa	450 394	430 536

Not 2 Intäkter av avgifter och andra ersättningar	2023	2022
Intäkter enligt avgiftsförordningen 4 §	9 155	9 461
Intäkter med full kostnadstäckning	25 131	19 150
Avgifter för arkivleveranser	44 683	39 786
Övriga intäkter	7 045	6 343
Summa	86 014	74 739

Not 3 Intäkter av bidrag	2023	2022
Bidrag från statliga finansiärer ¹⁾	7 736	8 134
Bidrag från icke-statliga finansiärer ²⁾	814	11 429
Bidrag från regioner	0	0
Bidrag från mellanstatliga organ	0	0
	8 550	19 564

¹⁾ Den största inomstatliga finansiären är Arbetsförmedlingen, varifrån bidrag med 3 468 tkr (3 828 tkr) har erhållits.

²⁾ Ett flerårigt bidrag från Arcadia har upphört 2022.

Not 4 Finansiella intäkter	2023	2022
Ränteintäkter på räntekonto i Riksgäldskontoret	1 433	288
Övriga finansiella intäkter	18	28
	1 450	316

Not 5 Kostnader för personal	2023	2022
Lönekostnader (exkl. avgifter)	188 788	186 268
Arbetsgivaravgifter, premier, övriga avgifter	97 895	95 216
Aktivering av lön för egenutvecklade anläggningstillgångar	0	0
Övriga personalkostnader	5 211	4 292
	291 894	285 776
Varav arvoden och andra ersättningar	392	214

Not 6 Kostnader för lokaler	2023	2022
Hyror	147 421	132 621
Övriga lokalkostnader	11 964	14 349
	159 384	146 971

Not 7 Övriga driftkostnader	2023	2022
Inköp av varor	8 429	7 527
Inköp av tjänster	29 130	31 746
Ersättning till SSA, MSA och RV ¹⁾	26 893	26 299
Övrigt	4 516	3 763
	69 968	69 335

¹⁾ Ersättning till Stockholms stadsarkiv (SSA), Malmö stadsarkiv (MSA) och Region Värmland (RV) för arkivuppgifter enligt förordning (2013:791) om särskilda arkivuppgifter för vissa kommunala arkivmyndigheter.

Not 8 Finansiella kostnader	2023	2022
Räntekostnader Riksgäldskontoret	3 785	822
Övriga finansiella kostnader	20	25
	3 806	847

Not 9 Transfereringar – lämnade bidrag	2023	2022
Bidrag till enskilda arkiv	9 630	9 405
Bidrag till Armé-, Marin- och Flygfilm	464	464
Bidrag till regionala arkivinstitutioner ¹⁾	563	557
Bidrag till övriga myndigheter	0	0
Bidrag till privata företag	0	0
	10 657	10 426

¹⁾ Riksarkivet disponerar 563 tkr (uo 17 anslag 1:6 Bidrag till regional kulturverksamhet (Ramanslag) ap. 5) hos Statens kulturråd. Anslaget ska användas till föreningsarkiven i Region Stockholm enligt förordningen (1996:1598) om stasbidrag till regional kulturverksamhet. Anslaget får även användas för bidragsgivning till enskilda regionala arkiv.

Not 10 Årets kapitalförändring	2023	2022
<i>Avgiftsfinansierad verksamhet</i>		
Digitaliseringstjänster	-4 078	-2 650
Heraldisk verksamhet	1	-11
Stöd till arkivbildare	-12	151
Övriga uppdrag	362	-135
	-3 727	-2 645

Enligt regleringsbrev 2022 fick anslagsmedel användas för att täcka ett ackumulerat underskott vid utgången av 2021 i den avgiftsbelagda verksamheten Digitaliseringstjänster. 2022 redovisades noten inklusive tillförda anslagsmedel 22 659 tkr (20 015 tkr). Noten är förändrad och tillfört anslagsmedel 2022 redovisas inte längre i noten.

Not 11 Balanserade utgifter för utveckling	2023-12-31	2022-12-31
IB anskaffningsvärde	79 348	78 926
Årets anskaffningar	1 243	423
Avgår anskaffningsvärde för utrangeringar	-27 063	0
Anskaffningsvärde UB	53 528	79 348
IB ackumulerade avskrivningar	74 514	73 001
Årets avskrivningar	1 677	1 514
Avgår anskaffningsvärde utrangeringar	-27 063	0
Ackumulerade avskrivningar UB	49 129	74 514
Bokfört värde	4 400	4 834

Not 12 Rättigheter och andra immateriella anläggningstillgångar	2023-12-31	2022-12-31
IB anskaffningsvärde	10 287	10 287
Årets anskaffningar	564	0
Avgår anskaffningsvärde för utrangeringar	-3 805	0
Anskaffningsvärde UB	7 046	10 287
IB ackumulerade avskrivningar	7 602	5 301
Årets avskrivningar	2 192	2 301
Avgår ackumulerade avskrivningar för utrangeringar	-3 805	0
Ackumulerade avskrivningar UB	5 989	7 602
Bokfört värde	1 057	2 686

Not 13 Förbättringsutgifter på annans fastighet	2023-12-31	2022-12-31
IB anskaffningsvärde	34 612	34 506
Årets anskaffningar	92	106
Avgår anskaffningsvärde utrangeringar	-353	0
Anskaffningsvärde UB	34 351	34 612
IB ackumulerade avskrivningar	27 312	26 180
Årets avskrivningar	1 124	1 132
Avgår anskaffningsvärde utrangeringar	-303	0
Ackumulerade avskrivningar UB	28 133	27 312
Bokfört värde	6 218	7 300

Not 14 Maskiner, inventarier, installationer m.m.	2023-12-31	2022-12-31
IB anskaffningsvärde	333 506	322 223
Årets anskaffningar	12 413	20 191
Avgår anskaffningsvärde för utrangeringar	-5 541	-8 907
Anskaffningsvärde UB	340 378	333 506
IB ackumulerade avskrivningar	237 894	226 754
Årets avskrivningar	21 089	19 924
Avgår ackumulerade avskrivningar för utrangeringar	-5 511	-8 784
Ackumulerade avskrivningar UB	253 472	237 894
Bokfört värde	86 906	95 612

Not 15 Kulturtillgångar	2023-12-31	2022-12-31
IB anskaffningsvärde	29 825	29 825
Årets anskaffningar	0	0
Anskaffningsvärde UB	29 825	29 825
Bokfört värde	29 825	29 825

Posten består huvudsakligen av arkiv som Riksarkivet förvärvat genom regeringsbeslut: Ericssbergsarkivet 25 000 tkr (beslut 2001) och Biby arkiv 4 590 tkr (beslut 2011).

Not 16 Fordringar hos andra myndigheter	2023-12-31	2022-12-31
Mervärdesskatt	12 017	11 214
Kundfordringar hos andra myndigheter	14 586	12 447
Övriga fordringar	184	16
	26 787	23 677

Not 17 Övriga kortfristiga fordringar	2023-12-31	2022-12-31
Förutbetalda portokostnader	149	194
Övrigt	13	102
	163	296

För årsredovisning 2022 redovisades posten Övriga kortfristiga fordringar (296) utan uppdelning av Förutbetalda portokostnader och övrigt. Anledningen till förändring av noten är att öka tydligheten i posten.

Not 18 Förutbetalda kostnader	2023-12-31	2022-12-31
Förutbetalda hyreskostnader inomstatliga	3 163	3 062
Förutbetalda hyreskostnader utomstatliga	36 264	33 507
Övriga förutbetalda kostnader	7 524	4 582
	46 951	41 152

Not 19 Upplupna bidragsintäkter	2023-12-31	2022-12-31
Upplupna bidrag från inomstatliga finansärer	285	278
Upplupna bidrag från utomstatliga finansärer	0	0
	285	278

Not 20 Övriga upplupna intäkter	2023-12-31	2022-12-31
Övriga upplupna intäkter, inomstatliga	1 176	1 695
Övriga upplupna intäkter, utomstatliga	1 418	837
	2 593	2 532

Not 21 Avräkning med statsverket	2023-12-31	2022-12-31
Anslag i icke räntebärande flöde		
Ingående balans	0	0
Redovisat mot anslag	563	557
Medel hänförliga till transfereringar m.m. som betalats till icke räntebärande flöde	-563	-557
Fordringar/skulder avseende anslag i icke räntebärande flöde	0	0
Anslag i räntebärande flöde		
Ingående balans	13 130	29 073
Redovisat mot anslag	460 488	463 065
Anslagsmedel som tillförts räntekonto	-466 063	-479 007
Återbetalning av anslagsmedel	0	0
Fordringar/skulder avseende anslag i räntebärande flöde	7 555	13 130
Övriga fordringar/skulder på statens centralkonto i Riksbanken		
Ingående balans	0	0
Inbetalningar i icke räntebärande flöde	0	0
Utbetalningar i icke räntebärande flöde	-563	-557
Betalningar hänförliga till anslag och inkomstitlar	563	557
Saldo	0	0
Övriga fordringar/skulder på statens centralkonto i Riksbanken		
Summa Avräkning med statsverket	7 555	13 130

Not 22 Behållning räntekontot i Riksgäldskontoret	2023-12-31	2022-12-31
Behållning räntekonto i Riksgäldskontoret	0	0
Räntekontokredit i Riksgäldskontoret (enl. 7 kap 4 § budgetlag)	90 000	75 000

Räntekontokrediten har högst utnyttjats med 42 487 tkr (58 264 tkr).

Not 23 Kassa och bank	2023-12-31	2022-12-31
Kassa	5	5
Bank, valutakonto	0	0
	<u>5</u>	<u>5</u>

Not 24 Myndighetskapital

	Statskapital	Balanserad kapitalförändring, avgiftsbelagd verksamhet	Kapitalförändring enligt resultaträkningen	Summa
Utgående balans 2022	29 825	-999	-2 645	26 180
Ingående balans 2023	29 825	-999	-2 645	26 180
Föregående års kapitalförändring		-2 645	2 645	0
Årets kapitalförändring			-3 727	-3 727
Summa årets förändring		-2 645	-1 082	-3 727
Utgående balans 2023	29 825	-3 644	-3 727	22 454

Not 25 Avsättningar

	2023-12-31	2022-12-31
Avsättningar för pensioner och liknande förpliktelser		
Ingående avsättning	62	315
Årets pensionskostnad	-18	-43
Årets pensionsutbetalningar	-43	-210
Utgående avsättning	0	62
Övriga avsättningar		
Ingående avsättning	1 295	2 603
Årets förändring ¹⁾	-125	-1 307
Utgående avsättning	1 170	1 295

¹⁾ Under året har Riksarkivet använt årets avsättning och delar av balanserade medel.

Not 26 Lån i Riksgäldskontoret	2023-12-31	2022-12-31
Lån till anläggningstillgångar vid årets början	110 074	114 511
Nya lån under året	14 585	20 224
Amorteringar under året	-26 083	-24 661
Utgående balans	98 576	110 074
Låneram (enl. 7 kap 1 § budgetlagen)	163 000	163 000

Not 27 Räntekontokredit i Riksgäldskontoret	2023-12-31	2022-12-31
Räntekontokredit i Riksgäldskontoret	28 768	20 418

Beviljad kreditram hos Riksgäldskontoret 90 000 tkr (75 000 tkr).

Not 28 Kortfristiga skulder till andra myndigheter	2023-12-31	2022-12-31
Arbetsgivaravgifter och premier	4 839	5 085
Leverantörsskulder statliga	2 891	3 770
Utgående mervärdesskatt	767	1 274
	8 497	10 128

Not 29 Leverantörsskulder	2023-12-31	2022-12-31
Leverantörsskulder	10 456	8 286

Not 30 Övriga kortfristiga skulder	2023-12-31	2022-12-31
Personalens källskatt	3 985	4 445
Övriga skulder	76	32
	4 062	4 477

Not 31 Upplupna kostnader	2023-12-31	2022-12-31
Retroaktiva löner	2 803	0
Semesterlöneskuld	15 115	17 217
Kompledighetsskuld	718	805
Övriga upplupna kostnader	1 620	2 736
	20 255	20 758

Not 32 Oförbrukade bidrag	2023-12-31	2022-12-31
Bidrag från inomstatliga finansiärer	1 555	1 115
Bidrag från utomstatliga finansiärer	338	446
	1 892	1 561

Beräknad användning per tidsintervall

<i>Inom 3 månader</i>	1 038	306
<i>3 månader till 1 år</i>	854	326
<i>1 år till 3 år</i>		929
<i>Överstigande 3 år</i>	0	0

Not 33 Övriga förutbetalda intäkter	2023-12-31	2022-12-31
Övriga förutbetalda intäkter – inomstatliga	10 503	10 055
Övriga förutbetalda intäkter – utomstatliga	8 364	9 466
	18 867	19 521

Not 34 Riksarkivet Ramanslag 17 6:1 ap 1

Årets tilldelning på anslagsposten 17 6:1 ap 1 var totalt 455 002 tkr (467 946 tkr). Anslagskrediten för år 2023 var 16 500 tkr (14 038 tkr). Av denna har 7 254 tkr utnyttjats. Ingående överföringsbelopp 2023 var –12 852 tkr (–28 803 tkr).

Villkor enligt regleringsbrevet 17 06:1 ap 1

I anslaget har beräknats medel för restaurering, arkivering och arkivförvaltning av kulturhistorisk, försvarsanknuten film till ett belopp av 464 tkr. Medlen utbetalas till föreningen Armé-, Marin- och Flygfilm.

Under 2023 har 464 tkr (464 tkr) utbetalats enligt ovan nämnda villkor.

Villkoren i regleringsbrevet har uppfyllts.

Villkor enligt regleringsbrevet 17 06:1 ap 1

Riksarkivet ska använda 7 100 tkr för bidrag till stiftelsen Arbetarrörelsens arkiv och bibliotek. Riksarkivet får använda högst 2 900 tkr för bidrag till enskilda arkiv i enlighet med förordningen (2007:1368) om statsbidrag till enskilda arkiv.

Under 2023 har 7 100 tkr (6 900 tkr) respektive 2 530 tkr (2 505 tkr) utbetalats enligt ovannämnda villkor.

Villkoren i regleringsbrevet har uppfyllts.

**Not 35 Bidrag till regional arkivverksamhet
Ramanslag 17 1:6 ap 5**

Anslaget ska användas till Föreningsarkiven i Region Stockholm enligt förordningen (1996:1598) om statsbidrag till regional kulturverksamhet. Anslaget får även användas för bidragsgivning till enskilda regionala arkiv.

Anslaget för bidrag för 2023 uppgår till 563 tkr (557 tkr), som har fördelats och utbetalats av Riksarkivet till regionala arkivinstitutioner i enlighet med regleringsbrevets villkor.

Villkoren i regleringsbrevet har uppfyllts.

**Not 36 Forsknings- och utvecklingsinsatser inom kulturområdet
Ramanslag 17 01:4 ap 9**

Årets tilldelning på anslagsposten 17 1:4 ap 9 var totalt 11 061 tkr (11 061 tkr).

Anslagskrediten för år 2023 var 331 tkr (331 tkr). Av denna har 301 tkr utnyttjats.

Ingående överföringsbelopp 2023 var -278 tkr (-269 tkr).

Villkoren i regleringsbrevet har uppfyllts.

Tilläggsupplysningar

Tabell 9. Sammanställning av väsentliga uppgifter 2019–2023 (i tkr)

Typ av uppgift	2023	2022	2021	2020	2019
Låneram					
Beviljad	163 000	163 000	153 000	163 000	163 000
Utnyttjad	98 576	110 074	114 511	117 729	82 252
Kvar	64 424	52 926	38 489	45 271	80 748
Kontokredit hos RGK					
Räntekontokredit	90 000	75 000	55 000	55 000	55 000
Max. utnyttjad under året	42 487	58 264	98 620	105 496	60 225
Räntor på räntekonto RGK					
Ränteintäkter	1 433	288	0	4	299
Räntekostnader	-3 785	-822	0	-58	-64
Saldo	-2 352	-534	0	-54	235
Avgiftsintäkter					
<u>Övrig avgiftsbelagd verksamhet¹⁾</u>					
Budget enl. regleringsbrev	48 950	62 650	46 000	56 650	43 050
Utfall	51 728	55 590	70 106	64 548	64 148
<u>Verksamhet med full kostnadstäckning</u>					
Budget enl. regleringsbrev	20 265	27 265	9 000	17 000	32 250
Utfall	25 131	19 150	13 960	12 877	9 214
Anslagskredit					
Beviljad kredit Uo 17 6:1 ap 1	16 500	14 038	30 000	39 655	31 095
Beviljad kredit Uo 17 1:4 ap 9	331	331	331	331	331
Utnyttjad kredit Uo 17 6:1 ap 1	7 254	12 852	28 803	41 072	30 744
Utnyttjad kredit Uo 17 1:4 ap 9	301	278	269	15	134
Anslag m.m.					
Utgående reservation	0	0	0	0	0
Anslagssparande Uo 17 6:1 ap 1	0	0	0	0	0
Anslagssparande Uo 17 1:4 ap 9	0	0	0	0	0
Åtaganden jämfört med					
Summan av tilldelade bemyndiganden	0	0	0	0	0
Årsarbetskrafter, anställda m.m.					
Antalet årsarbetskrafter	386	400	404	401	449
Medelantalet anställda	421	429	434	437	481
Driftkostnad per årsarbetskraft	1 348	1 301	1 288	1 271	1 100
Kapital					
Årets kapitalförändring ²⁾	-3 727	-2 645	3 027	-2 212	-9 858
Balanserad kapitalförändring ²⁾	-7 371	-3 644	-999	-26 686	-24 474

¹⁾ Fram till 2022 ingick avgiftsintäkter i budget och utfall i regleringsbrevet.

²⁾ 2022 angavs årets kapitalförändring inklusive tillfört anslagsmedel (20 015), beloppet är justerat till -2645.

2022 angavs balanserad kapitalförändring inklusive tillfört anslagsmedel (-23 659), beloppet är justerat till -999.

Tabell 10. Lokalkostnader 2023 (i tkr)

Ort	Hysesvärd	Lokal- hyror	El och upp- värmning	Repara- tioner och underhåll	Övriga drift- kostnader
Stockholm	Lysbomben Arkivet AB	27 433	779		
	Ax City Kungsholmen AB	70			
Täby	Preservium Vinkelslipen AB	46 209	1 368	20	
Ramsele	Stiftelsen Arkiv & Kulturhus i Ramsele	904			
Fränsta	Ånge Fastighets & Industri AB	4 136		12	60
Uppsala	Akademiska hus AB	14 179	105		
Vadstena	Statens fastighetsverk	12 033	577		
Visby	TG fastigheter AB	2 162	90		
Lund	Arkivet Lund Fastighets AB	5 225			
	Lunds universitet	420		64	762
	Region Skåne	646	52	53	
Göteborg	Klippan kulturfastigheter	9 348			
	KB Myran c/o Wallenstam AB	6 707	308		
	KGK Fastigheter	1 214	131		
Härnösand	SMB Förvärv AB	3 495			7
	Kåpan fastigheter AB	10 486			22
Östersund	Intea Onkel Adam AB	381	17		
	Kungsleden Gemix AB	2 033	78		
	Övriga leverantörer	340	3 784	74	3 601
SUMMA		147 421	7 289	223	4 452

Tabell 11. Ersättningar till ledamöterna i insynsrådet samt ledande befattningshavare som utsetts av regeringen

Befattning	Namn	Ersättning i kr, 2023	Övriga uppdrag
Riksarkivarie, ordförande i insynsrådet	Karin Åström Iko	1 332 605	
Ledamot av insynsrådet	Ulrika Geijer	3 800	
Ledamot av insynsrådet	Christer Ahlberger	3 800	
Ledamot av insynsrådet	Juha Alskog		
Ledamot av insynsrådet	Magnus Västerbro	1 900	
Ledamot av insynsrådet	Kristina Axén Olin		Ledamot i insynsrådet för Specialpedagogiska skolmyndigheten. Styrelseordförande i Solstigen AB
Ledamot av insynsrådet	Lars-Axel Nordell	1 900	Ersättare i styrelsen för Mälarhamnar AB
Ledamot av insynsrådet	Louise Thunström		

Riksarkivet har inga framtida åtaganden för dessa ledamöter eller ledande befattningshavare utöver vad som framgår av allmänna avtal.

Förutom riksarkivarie Karin Åström Iko bestod Riksarkivets insynsråd under verksamhetsåret 2023 av chefsrådsman Ulrika Geijer, professor Christer Ahlberger, områdeschef Juha Alskog, författare och journalist Magnus Västerbro, riksdagsledamot Kristina Axén Olin, f.d. riksdagsledamot Lars-Axel Nordell och riksdagsledamot Louise Thunström.

Förteckning över tabeller

	sid
Tab. 1. Prestationer per verksamhet	34
Tab. 2. Intäkter och kostnader per verksamhet	36
Tab. 3. Handläggningstid per ärendetyp	38
Tab. 4. Avgiftsbelagd verksamhet med full kostnadstäckning	45
Tab. 5. Sjukfrånvaro	49
Tab. 6. Resultaträkning	53
Tab. 7. Balansräkning	54
Tab. 8. Redovisning mot anslag	55
Tab. 9. Sammanställning av väsentliga uppgifter 2019–2023 (i tkr)	66
Tab. 10. Lokalkostnader 2023 (i tkr)	67
Tab. 11. Ersättningar till ledamöterna i insynsrådet samt ledande befattningshavare som utsetts av regeringen	68

Riksarkivet

Box 7223, 187 13 Täby
Telefon: 010-476 70 00
riksarkivet.se